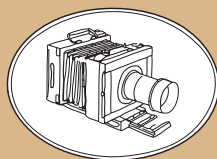

OBJEKTIV

Nr. 146

December 2015

Dansk Fotohistorisk Selskab

PÅ GRÅBRØDRE TORV LIGGER DANMARKS ENESTE ALTERNATIVE FOTOBUTIK: ONE OF MANY CAMERAS

VI KØBER, BYTTER OG SÆLGER NYT OG BRUGT FOTOUdstyr, FRA KLEINBILD TIL STORFORMAT
– OGSÅ GERNE SAMLINGER ...OG SÅ GØR VI EN DYD UD AF IKKE AT TAGE RØVEN PÅ VORES KUNDER!
VI HAR EGEN REPERATØR & TILBYDER FILMSCANNINGER PÅ VORES HASSELBLAD IMACON SCANNER.

EFTERLYSNING: VI MANGLER ROLLEIFLEX TLR, CONTAX YASHICA OPTIKKER,
LEICA OPTIKKER, GAMLE MESSINGOPTIKKER, HASSELBLAD XPAN & SWC
KAMERAER, LYSSTÆRKE OBJEKTIVER, RUSSEGLAS MM.

ÅBNINGSTIDER: TIRSDAG – FREDAG FRA 1200–1800 & LØRDAG FRA 1000–1700
ONE OF MANY CAMERAS · GRÅBRØDRE TORV 4 · 1154 KØBENHAVN K · TLF 3514 7258
WWW.ONEOFMANYCAMERAS.COM · WWW.FACEBOOK.COM/ONEOFMANYCAMERAS
EMAIL: CONTACT@ONEOFMANYCAMERAS.COM

Indhold

5
Elfelt går i blodet
Lennart Weber

13
Bilora
Klaus-Eckard Riess

19
Arven efter Elfelt
Andreas Trier Mørch

23
Sovjetiske Leicaer
Frede Hansen

30
Lybæk
Andreas Trier Mørch

34
Fotobyen Görlitz
Klaus-Eckard Riess

41
Billedgruppen
Gerhard Ryding

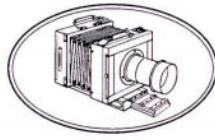
44
Bog & Udstillingsomtale
Svend Erik Jeppesen

47
Medlemsorientering
Svend Erik Jeppesen

51
Anvisningssalg
Leif Germann Jensen

Forside

Bella 35

Effelt

Dansk Fotohistorisk Selskab

Elfelt går i blodet

Lennart Weber

Det var en række tilfældigheder, der vakte min interesse for kongelig hoffotograf Peter Elfelts historie. Oprindeligt var planen med Webers Forlag, at jeg skulle udgive små lokalhistoriske skrifter med fokus på navnlig Hillerøds historie. Det indgik ikke i mine overvejelser, at fotografer skulle spille en vigtig rolle. Men ved et tilfælde handlede forlagets første bog om fotografen Carl Rathschach, der i 1870-1911 skabte et solidt fundament for vores opfattelse af det gamle Hillerød.

Dagen efter de lokale avisers omtale af bogudgivelsen havde jeg nu afdøde Flemming Berendt, mangeårig redaktør af *Objektiv*, i røret: "Hvorfor skriver du ikke noget om Rathsachs berømte elev?" Jeg vidste dårligt hvad jeg skulle svare, for jeg kendte stort set intet til Peter Elfelt. Men Flemming var meget insisterende, og så måtte jeg i gang med at grave fakta frem om Peter Elfelt.

75 års jubilæum Da firmaet Elfelt i 1965 fejrede 75 års jubilæum blev der holdt en stor fest hvor de kvindelige ansatte var klædt ud. Her er de fotograferet i Østergade (Nr. 24 anes til højre i fotografiet). Billedet udlånt af Pia Funder, der ses som nr. 1 fra venstre mens prinsesse Anne-Lise af Schaumburg-Lippe ses som nr. 4.

Det blev året efter til en lille bog om Peter Elfelts relation til Hillerød, men det stillede absolut ikke Flemming Berendt tilfreds. Jeg havde ham hyppigt i røret. Flemming pressede på for at jeg skulle lave den store bog om Elfelt, og det blev til en stribe samtaler om Peter Elfelt. Desværre nåede Flemming aldrig at se den bog, der nu udkommer. Opgaven med at finde stof og navnlig fotografisk

materiale til ”Arven efter Elfelt”, blev ganske enkelt langt mere omfattende end jeg havde troet. Og havde jeg kendt opgavens omfang og navnlig den nødvendige investering i tid og penge dengang i 2011, hvor Flemming provokerede mig, så havde jeg måske aldrig kastet mig over bogprojektet.

Til gengæld kan jeg i dag glæde mig over, at det blev en fantastisk spændende rejse gennem Peter Elfelts liv, og med tiden opdagede jeg, at jeg nok aldrig bliver færdig med at grave i fotografens historie og fotografiske arbejde. Hans historie går let i blodet på en. Derfor er jeg forlængst gået i gang med at planlægge bog nr. 3 om Peter Elfelt.

Processen bag arven

I starten havde jeg en ide om, at den store bog om Peter Elfelt ville kunne udgives i foråret 2013. Men sådan gik det ikke. Selvom jeg i 2011 og 2012 havde sikret mig et rimeligt overblik over det tilgængelige materiale, så måtte jeg erkende, at materialet hos navnlig Det Kongelige Bibliotek var omfattende. Derfor skulle der skabes et solidt overblik over det fotografiske materiale inden manuskriptet kunne skrives og billedmaterialet udvælges.

Så selvom jeg i 2011 og 2012 havde fået et godt indblik, så måtte jeg erkende, at der skulle startes forfra. Jeg valgte derfor at gennemlæse de 75 store protokoller, som Det Kongelige Bibliotek i 1984 købte af firmaet Peter Elfelt. Disse protokoller er en vigtig nøgle til forståelse af Peter Elfelts forretning og de er vigtige hvis man ønsker at skabe et overblik over de 450.000 fotografier, der ligger gemt på glasplader.

I virkeligheden måtte jeg igennem flere af bøgerne både to, tre og i enkelte tilfælde mange flere gange. Det kan være vanskeligt at læse håndskrifter fra omkring 1900 og samtidig forstå betydningen af de gamle håndskrevne tekster, hvor ordvalget var et andet end i dag.

Ud fra protokollerne udvalgte jeg omkring 1.200 negativer, som jeg gerne ville se. Men også her oplevede jeg, at opgaven var voldsom. Negativerne lå på glasplader på fortrinsvis på 13x18, 18x24 eller 26x31 cm. Det er et tungt arbejde at gennemgå disse glasplader, og man skal være ekstra omhyggelig ved kontakten med pladerne. Og endnu værre blev det, når der var tale om glasplader på op til 50x60 cm.

En del negativer er forsvundet fra firmaets arkiver. Så selvom nummeret findes i protokollen, er det langt fra sikkert, at pladen stadig eksisterer. Andre er knækket og selvom de er repareret, så er de vanskelige at bruge. Desuden er der en del glasplader, der er i så ringe forfatning, at de umuligt kan bruges. Men efter flere undersøgelser af protokoller og gennemgang af glaspladerne havde jeg registreret og affotograferet omkring 1.800 interessante fotografier. Og det er ud fra denne gruppe, jeg har udvalgt de ca. 450 fotografier, der gengives i ”Arven efter Elfelt.

Billedvalget

Meget tidligt i processen besluttede jeg, at der skulle vælges meget fra. Det ville være håbløst at gennemse 450.000 glasplader. Så der skulle hurtigt sorteres store grupper fra. Først og fremmest valgte jeg at se bort fra kabinetfoto og visitkortfoto. Der er mange spændende portrætter i disse grupper, men de blev altså sorteret fra. Hermed havde jeg fjernet næsten 150.000 glasplader fra mit research-arbejde.

Den samme beslutning blev truffet omkring de 30.000 arkitektbilleder, der set i min optik er nogle lidt kedelige affotograferinger af arkitekters projekter og færdige bygninger. Og endelig fravalgte jeg 48.000 sciopicon (datidens lysbilleder).

Tilbage var først og fremmest 56.000 glasplader i diverse-samlingen, ca. 20.000 fra de rodekasser, som Det Kongelige Bibliotek med fogedens hjælp hentede forskellige steder i København og i Nordsjælland ti år efter at de faktisk havde købt disse plader af prinsesse Anne-Lise af Schaumburg-Lippe. Men hun havde gemt ca. 30 flyttekasser forskellige steder efter at hun havde solgt dem.

Der var en anden gruppe, der i første omgang blev valgt fra. Det var stereoskopbillederne. Dels var det begrænset hvad det Kongelige Bibliotek har liggende og dels følte jeg i starten af processen, at disse billeder med to ens fotografier på en 9x18 cm papskiver var kedelige. Men det skulle senere vise sig at være en oplagt fejl, og jeg fik i sidste øjeblik en del stereoskopbilleder med i bogen. Takket være god hjælp fra især to medlemmer af Dansk Fotohistorisk Selskab, Peter Randsløv og Andreas Trier Mørch, der fik åbnet mine øjne for den fantastiske billedskat, der gemte sig i stereoskopbillederne.

Samarbejdet med DR

Jeg opdagede, at stereoskopbillederne er værdifulde, især hvis fotografierne bliver forstørret op. Det betød, at jeg i 2015 måtte i dialog med Danmarks Radio, der råder over ca. 8.000 glasplader som de i 1964 havde købt af firmaet Peter Elfelt.

Samarbejdet var ikke uden problemer. Danmarks Radio havde i starten den opfattelse, at fotografierne på stereoskopbillederne var underlagt loven om copyright. Denne holdning har DR dog ændret, og de respekterer lovens generelle bestemmer om 50 år eller i særlige tilfælde 70 års opavsret til fotografens værker.

Et andet problem i forhold til DR var økonomien. DR har den opfattelse, at der skal betales 1.000 kr. i timen til en arkivar, der skal finde materiale frem og 500 kr. i timen for lån af bord og stol i læsesalen. Begge priser incl. moms. Desuden var kravet minimum to timer, og det betød, at et besøg på DR's læsesal ville koste min. 3.000 kr. uanset om besøget varede 20 minutter eller to timer. Jeg accepterede disse vilkår, men jeg gjorde DR opmærksom på, at andre arkiver og museer arbejder på en hel anden måde, fordi de også ser et samarbejde som en mulighed for at bidrage til formidling af kunstsakkerne.

Danmarks Radio har under arbejdet med denne bog slækket på deres krav, men jeg har dog måttet betale for arkivtimer, som intet andet arkiv har krævet. Tværtimod har alle de lokale arkiver og museer, jeg har været i kontakt med, beredvilligt og uden udgifter åbnet deres arkiver. Specielt Det Kongelige Bibliotek har lige fra staten af dette projekt været meget hjælpsomme og aktivt bidraget til at materialet blev så godt og fyldestgørende som muligt.

Fotografierne

En god scanning af de gamle glasplader er et vigtigt udgangspunkt for behandlingen af de gamle fotografier. Men der findes også andre metoder. I starten havde jeg hårdt brug for at få overblik over billedmaterialet. Derfor affotograferede jeg ca. 1.800 glasplader med et lille lommekamera. Typisk kunne jeg affotografere ca. 150 glasplader på en dag.

Når jeg kom hjem med disse billeder skulle de behandles i Photoshop. Typisk lå der to dages arbejde i efterbehandlingen af ca. 150 affotograferinger. Men det gav forbløffende gode resultater,

og en betydelig del af billederne i fotobogen er trykt alene på baggrund af mine affotograferinger med det lille Sony lommekamera. I andre tilfælde var billederne uskarpe og der måtte foretages en professionel scanning på Det Kongelige Bibliotek.

Dramaet bag arven

I bogen afdækkes dramatiske forhold omkring Elfelts arv, som ikke tidligere har været beskrevet. Det gælder både i forhold til arven til samfundet og arven til familien.

Det Kongelige Bibliotek havde i 1974 sikret sig de ældste glasplader fra Peter Elfelts virksomhed. Det handlede om diverse-samlingen fra perioden 1890-1900 og altså især de fotografier, der var optaget udenfor atelieret. Og sammen med Københavns Bymuseum købte Det Kongelige Bibliotek i 1982 alt materiale fra firmaet fra perioden 1890-1965.

I praksis blev de ca. 40 tons glasplader, protokoller, m.v. placeret på Det Kongelige Bibliotek, og planen var, at det hele skulle sikres for fremtiden og de skulle være tilgængelige for borgerne. Men denne del er gået i stå. I 1996 måtte man konstatere, at der ikke kunne skaffes flere penge til gennemgang af arkivet. Det betyder, at det kun er ca. 150.000 glasplader, der er behandlet. Resten ligger i depot – men dog under sikrede forhold.

I årene efter købet opdagede man, at der hele tiden dukkede glasplader op på auktioner og i 1991 besluttede man i samråd med kammeradvokaten at gennemføre en fogedsag. Hos prinsessen privat, i hendes sommerhus og hos hendes mor fandt man ca. 20.000 glasplader, der var gemt af vejen selvom prinsessen havde solgt alt i 1982. I alt fik man ved fogedens hjælp sikret 30 flyttekasser med værdifulde negativer.

Den hemmelige søn

Familien Elfelts historie er mindst lige så spændende og dramatisk, og her har Hans Elfelt Bonnesen været til stor hjælp. Det er hans fortjeneste, at det – 80 år efter Peter Elfelts død – kan dokumenteres, at Hans Elfelt Bonnesen er barnebarn af den berømte fotograf. Hans Elfelt Bonnesens far forsøgte ellers til sin dødsdag i 2001 at hemmeligholde, at han var Peter Elfelts hemmelige søn.

Derudover bekrives i bogen de chokbølger det gik gennem familien og personalet hos Peter Elfelt da

man efter fotografens død i 1931 åbnede et overraskende testamente, hvor firmaet stort set blev foræret til en kvindelig medarbejder, der i relativt få år havde været firmaets bogholder.

Næste projekt

Det har på alle måder været en fantastisk spændende oplevelse at arbejde med Peter Elfelts historie. Det har kostet mange timer og økonomisk investering. Jeg har ikke talt timer, men det handler nok om mindst et årsværk.

Investeringen i tid og penge overskygges dog ubetinget af glæden ved dette arbejde. Og dertil kommer nysgerrigheden i forhold til de mange løse ender. Konstant har jeg oplevet, at hver gang jeg fik svar på et af mine mange spørgsmål, så

opstod der fem nye spørgsmål. Derfor har jeg navnlig i slutfasen med bogprojektet måttet konstatere, at Elfelt er gået i mit blod, og jeg bliver næppe nogensinde færdig med at bearbejde hans historie og livsværk.

Det næste bogprojekt er sat på skinner, men realiseringen vil i høj grad afhænge af en fornuftig finansieringsplan, og denne del er endnu ikke på plads. Derfor kan det blive nødvendigt at justere bogens mål og indhold i de kommende år. Og måske må bogprojektet opgives og afløses af nogle artikler.

Men sikkert er det, at jeg graver videre i alle de løse ender, der konstant dukker op.

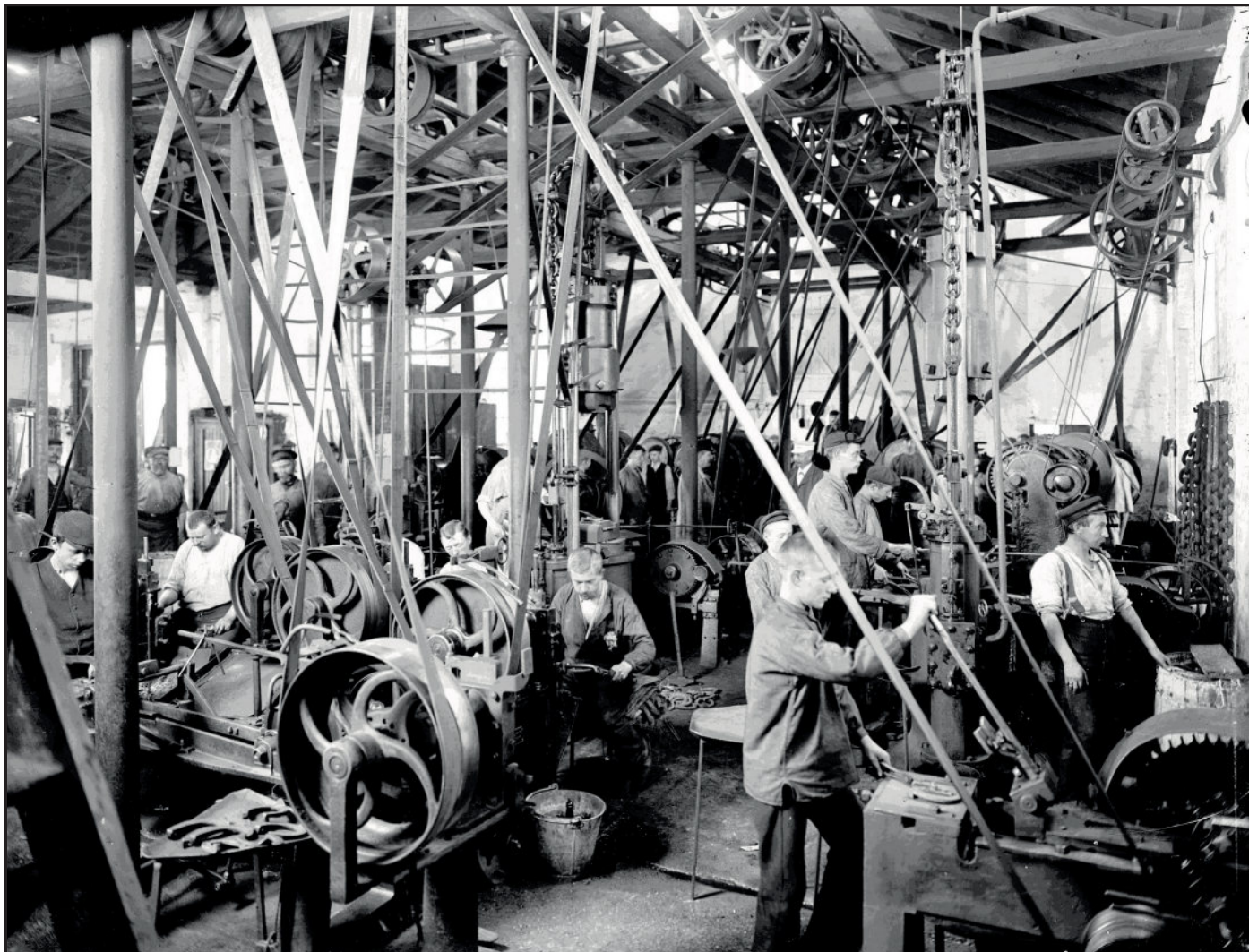
De to cyklister er fotograferet allerede i 1892 – 2 år efter åbningen af fotoatelieret på Købmagergade, hvor Elfelt igen er lidt foran konkurrenterne, der generelt fandt det nemmere at lade kunderne slæbe cyklen med op i atelieret end selv at rende ud i naturen med det u håndterlige udstyr.

Linje 15 ved opladerstanderen på Kongens Nytorv 1897.

Grosserer Christensen fotografert i den nye automobil i 1910.

Københavns Hesteskofabrik lå på Tagensvej på Nørrebro. Det var dengang Københavns centrum husede talrige store og små industrivirksomheder. Fotografiet er fra 1904.

Peter Elfelt var en flittig gæst på Nivågård i Fredensborg. Her er personalet fotograferet i 1893.

Billedet fra fotografernes sommerfest i 1892 et ganske typisk. De forsøgte altid at lave nogle specielle opstillinger for at skabe liv i de ellers lidt kedelige gruppebilleder.

Manufakturhandler Francis Zachariae, der udgav bladet "Før og Nu" holdt hver sommer fra 1895 nogle helt specielle skovture hvor han samlede gode venner til fest i Nordsjælland. Her er der dækket op på Skansebakken i Hillerød, og senere drog selskabet ud i Gribskov. Peter Elfelt var altid med som fotograf, og derfor findes der et utal af gode fotografier fra disse skovture.

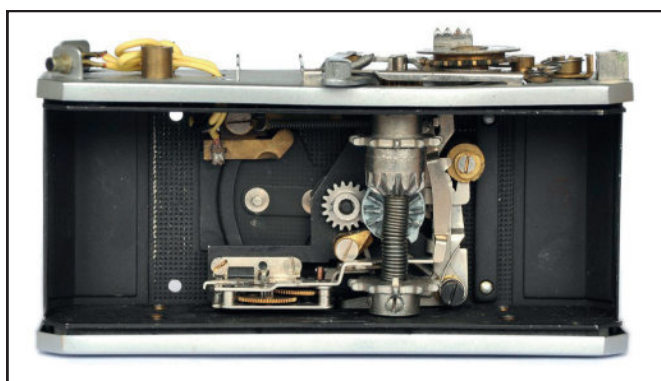
Soldaterne holder pause under en øvelse i Brøndbyøster i 1892.

Poul Petersens gymnastikhold fotograferet i 1900.

Bilora

Klaus-Eckard Riess

På et af DFS's hyggelige møder i Middelfart fandt jeg i Bjarne Meldgaards skrotkasse til 100 kroner et spændende lille kamera, som jeg aldrig havde set før. På kameraets navneskilt står Radix, formatet er 24 x 24 mm, og filmen trækkes fra kassette til kassette, som i Agfa Karat. Det mest interessante er dog rotationslukkeren i kameraet. Altså en slags Robot, tænkte jeg. Men der er store forskelle, som det er sjovt at sammenligne.

Hvor Robotten er fjederoptrukket og kan hamre seriebilleder af, så klarer Radixen kun et billede ad gangen. For hvert billede skal kameraet spændes igen med en arm bag på topdækslet. Ved eksponeringen kører lukkerskiven én gang hele vejen rundt. Kun på tiderne 1/100, 1/25, 1/10 og 1/2 sekund træder et hæmværk ind og holder skiven tilsvarende længe tilbage. Lukkeren er placeret lige bag det fastmonterede objektiv. I Robotkameraerne, der har udskiftelige objektiver, roterer lukkerskiven kun en halv omgang, dvs. 180 grader. På tilbageturen forhindrer en hjælpekuk-

ker, at der slipper lys ind på filmen. Den giver også ekstra sikkerhed mod utilsigtet lysindfald ved objektivskift. Robotten har en traditionel rund udløserknap, hvorimod Radixen udløses ved, at man trækker en lille takket på blidt til højre. Det forhindrer måske rystede billeder, idet udløseren jo ikke får et tryk nedad. På topdækslet står logoet BILORA indgraveret.

Dette navn forbinder jeg mest med fotostativer og amatørkameraer i den mere beskedne ende. For at få opklaret mysteriet omkring kameramærket bestilte jeg Günther Kadlubeks og Rudolf Hillebrands udmærkede bog "BILORA – Technik in Kunststoff und Metall" hos Lindemanns Boghandel i Stuttgart.

BILORA står for Kürbi & Niggeloh Radevormwald. I 1909 grundlagde svogrene Wilhelm Kürbi og Carl Niggeloh en metalvarefabrik, som allerede i 1911 flyttede til egen bygning i Radevormwald i Nordrhein-Westfalen. Wilhelm Kürbi var handelsmanden og Carl Niggeloh den idérige ingeniør. Til de første produkter hørte loftslamper, der kunne skydes op og ned i en rørkonstruktion. Denne teknik var også ideel til lette og sammen-skydelige kamerastativer. De solgtes under navnene Perfekt, Biloret og Stabilo og kom til at gøre BILORA til et fast begreb på fotomarkedet. Men

ligesom et stativ skal have tre ben for at stå stabilt, således sørgede også metalvarefabrikken Kürbi & Niggeloh altid for at have flere ben at stå på. Nodestativer, hjulnav til cykler, lyskontakter og hårklippere indgik også i produktionspaletten. I 1930 fik man uventet stor succes med verdens mindste fotostativ. Fra 19 cm sammenklappet kunne det trækkes ud til en længde på 125 cm.

I 1935 vovede man springet til kamerasektoren og bragte den første BILORA-Box på markedet. Det var et traditionelt sort 6 x 9 kamera i metal med to brillantsøgere, blænde 11 og 16, lukker med moment og tid, trådudløsertilslutning og to stativgevind. Fronten var dekoreret med en blank pynteplyade i det dengang typiske rombe-design. Hele herligheden blev solgt til en konkurrencedygtig pris på 6 Mark. Det var en fjer i hatten for Kürbi & Niggeloh, at Voigtländer i tiden fra 1936 til 1939 købte et stort antal af disse bokse for at sælge dem med eget navnetræk på det specialdesignede, runde frontskilt.

Mod slutningen af trediveerne overtog den næste generation ledelsen af familieforetagendet. Fætrene Eduard Kürbi og Curt Niggeloh fulgte i fædrenes fodspor, idet førstnævnte tog sig af det forretningsmæssige, mens den anden kastede sig over teknikken. Med verdenskrigens udbrud var der svære tider forude. Fotoproduktionen blev forbudt, og under tiltagende besværligheder måtte der kiles på med ting og sager til militæret, bl.a. med antenner, som jo kan have et vist slægtskab med rørstativer. Trods alt var fabrikken heldig og undgik direkte ødelæggelser. Det første meget vanskelige efterkrigsår huttede man sig igennem på bedste beskub, men allerede i foråret 1946 kom en lille produktion af bokskameraer i gang. Det blev til mange forskellige varianter i de henved 20 år, som bokskameraerne var på programmet. Nogle enkelte modeller er det værd at fremhæve. Bemærkelsesværdigt er f.eks. Stop-Box fra 1938, fordi den har en anordning til at forhindre dobbelteksponering. Ved Blitz-Box fra 1950 siger allerede navnet, at det ellers simple kamera er udstyret med en synkrokontakt. Det for det amerikanske marked bestemte bokskamera Wardette fra 1948 vækker opsigt med sin frontplade i Stars and Stripes-design. Men noget helt for sig selv er Mikro-Box fra 1954, som er beregnet til mikroskopfotografi på en enkel måde. Her er der tale om to huse, hvoraf det første er helt tomt og kun indeholder en matskive. Dette hus sættes på mikroskopets okular og bruges til skarphedsindstilling, hvorefter der skiftes til det "rigtige" hus for at tage billederne.

I 1949 havde de traditionelle firekantede bokskameraer fået en hos ungdommen populær lillebror: BILORA-Boy. Den fremtrådte med et fikt afrundet kamerahus af sort eller bordeauxrødt kunststof, et billedformat på 4 x 6,5 cm, en pæn søger til at kigge igennem, samt en fastmonteret, solid bæresnor. Kameraet kunne erhverves for 9,90 DM. Måske kan man ligefrem tale om en verdenssucces. Alene fra Amerika kom der en ordre på 250.000 styk, som "over there" blev solgt under navnet Tower Box.

Med Bonita 66 bragte man i 1951 et afrundet 6 x 6 cm bokskamera på markedet, der med sin rimelig store brillantsøger kan virke lidt som et TLR-kamera. Dette er endnu mere tilfældet med Bonita-Box fra 1955, fordi dette kamera udmærker sig ved en opklappelig lysskakt.

Den lille populære Bilora-Boy fik i 1957 vokseværk til 6 x 6 format og blev nu solgt som Luksus-Boy, udstyret med en større søger og med mulighed for at sætte den til kameraet designede pæreblitz Luxa-Pan på. I Danmark kunne Luksus-Boy erhverves for 33 kroner og den dertil hørende blitz for 20 kroner.

At småbilledfilmen vandt tiltagende popularitet kunne ikke undgå Kürbi & Niggelohs opmærksomhed. Man gav sig til at konstruere det robuste lille Radix i 24 x 24 mm billedformat og passende til Agfa's Karat-film patroner. En enkel hurtig tommelfingerbevægelse af optrækspalen transporterer filmen frem og spænder rotationslukkeren, hvorefter billedet tages ved at trække en takket udløserpal til højre med pegefingern. Radix blev fremstillet fra 1949 til 1955 i lidt forskellige udgaver, hvad lukkertider og synkronkontakter angår. Prisen for Radix BH (med lukkertider fra 1/2 til 1/200 sek.) var 94,50 DM i 1952. Til kameraets opbevaring blev leveret en dekorativ metalæske.

Med stor festivitas fejrede man i marts 1956 fremstillingen af BILORA-Box nr. 1.000.000. Men dermed var bokskameraernes æra også endegyldigt forbi.

Det er sjovt at blade i Photokina-udgaven af "Photo-Technik und -Wirtschaft" fra 1952 og få øje på nogle kameraer, der virker beslægtet i designet, men som kommer fra firmaer, der er gået totalt i glemmebogen, f.eks. Reka og Wenka.

Med lanceringen af det smukke og strømlinet designede Bella indledte Kürbi & Niggeloh en ny æra af BILORA-kameraer. I grunden var Bella stadig en boks, bare meget mere tidssvarende. Den var sprøjtetstøbt i letmetal, indrettet til 4 x 6,5 cm format på filmtype 127 og forsynet med en springtubus. Tubussen forsvandt på de efterfølgende modeller, som der blev virkelig mange af. Med tiden kom Bella 35, Bella 44 og Bella 66 på markedet. Tallene fortæller noget om formatet. Kameraerne til 6 x 6 cm faldt i sagens natur noget mere klodsede ud.

Helt specielt var Bella DC4, fremstillet fra 1960 til 1966. Fordi man fornemmede at 127-filmen var på vej ud, men mange mennesker stadig elskede det såkaldte "Superslide"-format, blev dette kamera indrettet til 4 x 4 cm på filmtype 120. Samme mulighed og særpræg har Bellaluxa fra

1962/1963, der overvejende er fremstillet af kunststof, glattere i designet og tilmed udstyret med en opklappelig reflektor til blitzpærer. Næsten endnu mere glat og beskedent forekommer Bellina fra samme tid. Kameraet blev leveret sammen med tilhørende blitz og blitzpærer i en lille kuffert, lige til at lægge i bilens handskerum. Ifølge en dansk annonce fra 1963 kunne hele herligheden erhverves for under kr. 100.

På en Bella-annonce fra 1956 hedder det: "Behøver kameraer være sorte? Ingenlunde!" De fleste Bellaer kendes da også i blå og grå farver, hvilket ligefrem blev et varemærke for BILORA. Studerer man de danske fotohandlers jubilæums-katalog fra 1958, forundres man over, at Bella 35 til 130 kr. er dobbelt så dyrt som de andre Bella-modeller. Forklaringen ligger i, at kameraet har hurtigopræk, tælleværk og transportspærring. Desuden er det udstyret med en Vario-lukker fra Gauthier samt et Rodenstock-Trinar objektiv. Samtidig med Kürbi & Niggelohs 50-års jubilæum i januar 1959 kunne man fejre, at der indtil dato var blevet produceret 500.000 Bella-kameraer. Og der skulle komme flere til, f.eks. i 1960 et Bonita 24 x 36 cm med indbygget, men ukoblet belysningsmåler.

Da Kodak havde indført 126-kassetten og alle ville være med på (u)moderne, udviklede Kürbi & Niggeloh et tilsvarende kamera i moderne rektangulært design og med belysningsautomatik. Kameraet blev aftaget af Zeiss Ikon AG i Stuttgart og solgt som Ikomatic A (uden indbygget blitz) og Ikomatic F (med indbygget blitz). Da kontrakten med Zeiss Ikon udløb, solgtes kameraet af Kürbi & Niggeloh som Bilomatic.

Opfindsomheden fejlede ikke noget hos Kürbi & Niggeloh. Man konstruerede endnu et kamera til Kodaks 126-kassette, denne gang med et stort

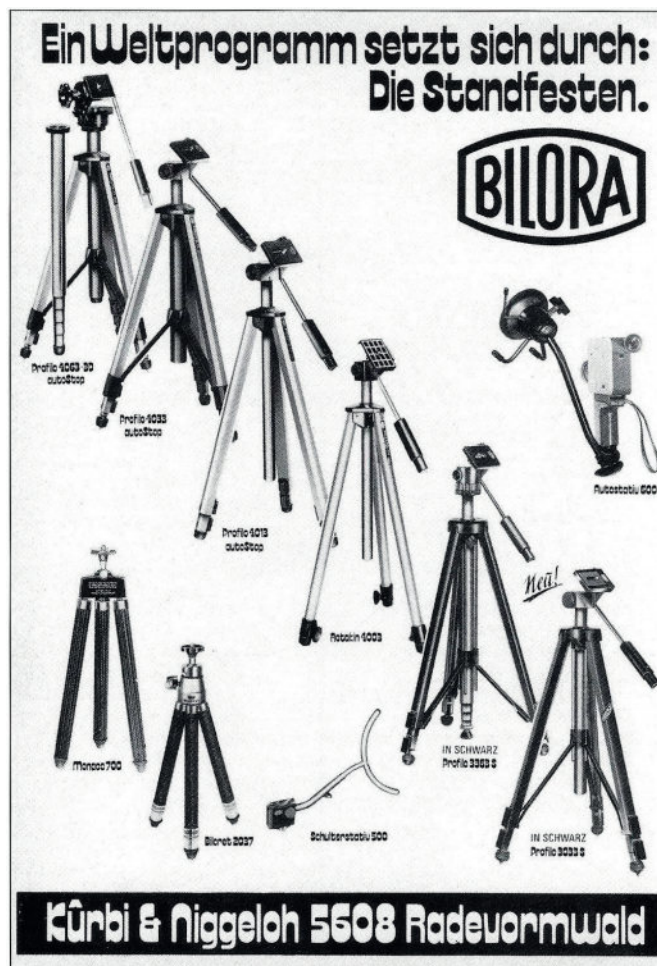

skydedæksel hen over det halve kamerahus. Men åbenbart glemte man at patentere idéen, siden det senere var med til at gøre Olympus XA til et populært kamera. Dette nye og vistnok sidste BILORA-kamera blev døbt Bilomatic X. Åbenbart faldt kameraets noget usædvanlige design i smag hos Yashica, som afgav en stor ordre i Radevormwald og solgte kameraet som Yashica minipak. Derudover købte Yashica også BILORA-stativer i store styktal. Det forekommer lidt som en omvendt verden, at en tysk kamerafabrik leverer til et stort japansk firma på et tidspunkt, hvor nedsmeltningen af den tyske fotoindustri var begyndt.

Kürbi & Niggeloh erkendte tidens tegn og lod kameraproduktionen udløbe i 1970'erne. Nøglen blev dog ikke drejet om som i mange andre tyske fotovirksomheder, fordi BILORA altid havde sørget for at have flere ben at stå på. Allerede i 1961 var den første plaststøbemaskine blevet indkøbt. Med tiden oparbejdedes en stor ekspertise i kunststofteknikken. Produktionen oplevede en kolossal vækst med deraf følgende udvidelse af fabrikken.

På stativområdet blev konkurrencen fra fjernøstlige billiglande efterhånden for stor. Derfor besluttede man sig i 1991 for at nedlægge stativfremstillingen i Radevormwald og i stedet for at fortsætte med en licensproduktion i Taiwan. Som en konsekvens af udviklingen tages i 1994 det afgørende skridt til en adskillelse af de to forretningsområder foto og produktion.

I dag er Kürbi & Niggeloh BILORA GmbH en virksomhed med den mest moderne produktionsteknologi med hensyn til kunststofsprøjtstøbning. Derudover udfører man for sine kunder konstruktions-, udviklings- og produktionsopgaver på mange områder. Datterselskabet BILORA GmbH, som i dag holder til i en ny og moderne bygning i Remscheid, koncentrerer sig

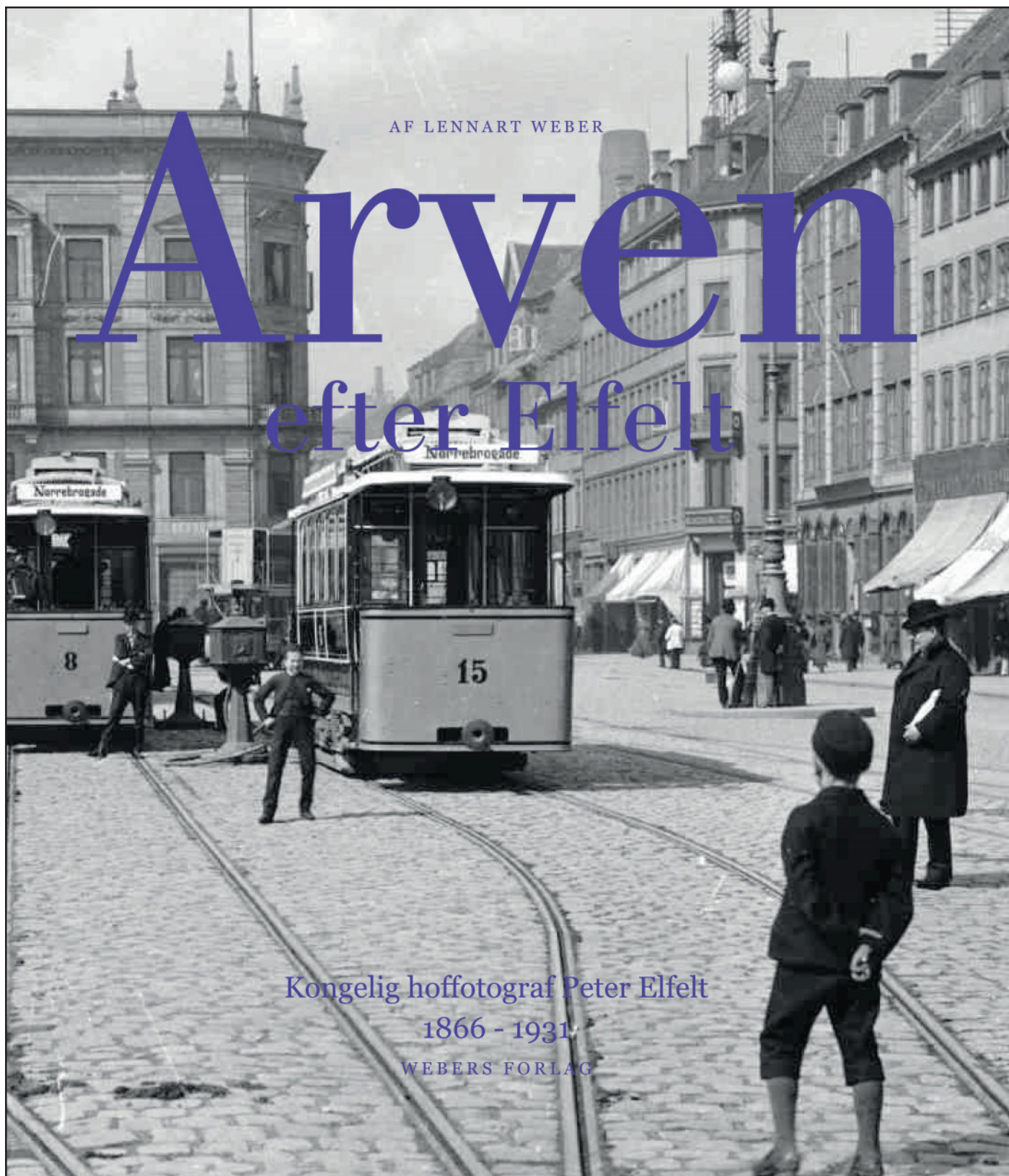
udelukkende om salg af BILORA-stativer, tasker og andet fototilbehør. I modsætning til heden-gangne og næsten glemte fotonavne som Wirgin, Franka, Braun, Leidolf, Regula, Dacora, Iloca, Diax, Vredeborch med videre lever BILORA altså stadig i bedste velgående.

Litteratur:
 ”Bilora – Technik in Kunststoff und Metall”
 Verlag Rudolf Hillebrand, Neuss

Bogen er stadig på lager hos forlaget.
 Kan bestilles pr. email på
hillebrand@photodeal.de

Se også Leif Johansens hjemmeside:
www.kamerasamling.dk/bilora/historie.html

Billeder:
 ©Verlag Rudolf Hillebrand
 ©Ken Lyndrup
 ©Kjeld Jensen
 ©Kl.-E. Riess

AF LENNART WEBER

Arven efter Elfelt

Kongelig hoffotograf Peter Elfelt

1866 - 1931

WEBERS FORLAG

Arven efter Elfelt Bogens forside et ualmindeligt flot fotografi af Kongens Nytorv optaget i 1897, og kan derfor med stor sandsynlighed tilskrives Elfelt. Anledningen til at fotografiet blev optaget er ukendt, men måske har det blot været glæden over det gode vejr og den håndværksmæssige kunnen. Når Elfelt var god demonstrerede han til fulde sin mesterklasse.

Arven efter Elfelt

Andreas Trier Mørch

Endelig er den længe ventede bog om fotografen Peter Elfelt kommet. Den er stor og flot og har næsten coffee table størrelse med over 300 sider og er skrevet af Lennart Weber. Bogens første tredjedel handler om den arv Elfelt efterlod sig set fra både samfundets og familiens side. Af disse er især beskrivelsen af overdragelsen af hans store arkiv til henholdsvis Det Kongelige Bibliotek, Københavns Bymuseum og Danmarks Radio interessant læsning. De efterfølgende sidste to tredjedele af bogen er en overdådig billedkavalkade af interessante fotografier, - både med hensyn til indhold og den fotografiske kvalitet. Mange af disse har ikke været publiceret tidligere, og det er en fornøjelse at se det store udbytte af forfatterens tætte samarbejde med det Kgl. Bibliotek, som bogen er resulteret i.

Baggrund

Peter Elfelt, eller rettere Peter Lars Petersen (som i 1901 ændrede sit efternavn til Elfelt), var og er en af Danmarks bedst kendte fotografer, og ville til næste år kunne have fejret sin 150 års fødselsdag. Han blev født i 1866 og i perioden fra 1890, hvor han som 24 årig åbnede sit første atelier, og frem til sin død som 65 årig i 1931 var han Københavns - og måske Danmarks - absolut førende fotograf, idet han både var eminent talentfuld og dygtig udøver af sit fag.

Hans baggrund var meget beskednen, men skønt dette rummede hans liv næsten samme elementer som H.C. Andersens historie om "Den grimme ælling". Han blev født i Helsingør og flyttede som etårig til Hillerød, hvor faren var fattig arbejdsmand og droskekusk. Moderen Ane Marie fødte 12 børn i perioden mellem 1866 og 1886 og døde i en alder af blot 49 år - formentligt slidt op af de mange fødsler. Den store søskendeflok blev relativt hurtigt reduceret til kun fem, hvoraf de to brødre Andres og Karl begge blev uddannet som fotografer og siden ansat i broderens firma.

I Hillerød gik han fem år i skole, som han forlod som 12-årig i 1878 (som den bedste elev) og skrev det samme år lærekontrakt med fotografen Carl Rathsach, som han formentlig havde lært at

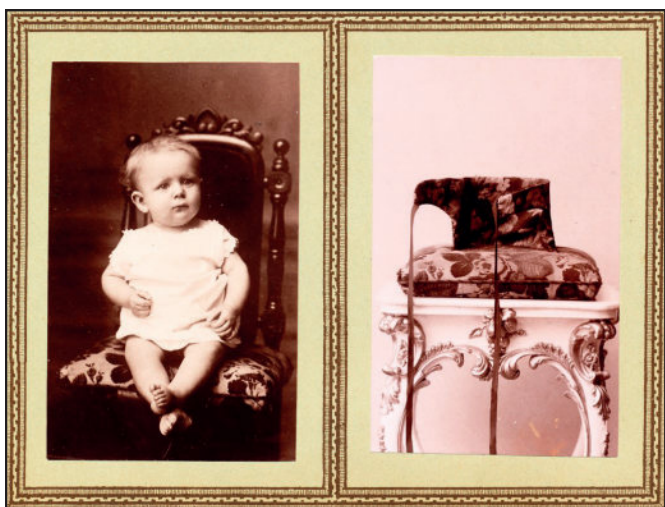
kende via sit arbejde som bybud i Hillerød, der dengang var en lille og overskuelig by. I 1883 var han udlært som fotograf - endda med ros. Siden sprang han soldat og forsøgte sig lidt som skuespiller, samt havde en kort ansættelse hos de Københavnske fotografer Johannes Petersen og Johannes Hauerslev. I 1890 åbnede han eget atelier i København, først i Købmagergade og siden 1905 i Østergade, dvs. Strøget, som er og var den dyrest mulige adresse i København.

Forretningsmanden

Allerede i 1883, da Elfelt var blot 17 år gammel indgik han en kontrakt med snedkeren Jens Peter Andersen - bedre kendt som Nellerødmanden - der gav ham alle rettigheder til sine fotografiske produkter, dvs. kameraer, filmfremvisere, filmoptagere og andre relaterede produkter - worldvide! Dette samarbejde fortsatte helt frem til Elfelts død i 1931.

Nellerødmanden var en næsten genial håndværker, der hurtigt forstod betydningen af nye opfindelser, som han dernæst omsatte og forbedrede i sit beskedne værksted i Nellerød – en lille by lidt øst for Helsingør. Han deltog i mindst to rejser sammen med Elfelt, først i 1887 til England hvorunder Elfelt optog de første 33 billeder til sit siden så kendte stereogalleri. Dernæst i 1896 til Paris for at bese brødererne Lumières opfindelse af levende billeder. Herfra hjembragte de en filmoptager, der straks blev skilt ad i Nellerød og tilført diverse forbedringer. Med dette optog Elfelt den første film, der blev fremstillet i Danmark - en blot 31 sekunder lang tur med hundeslæde i Fælledparken. Nellerødmanden producerede i alt ca. 350 kameraer og lignende i perioden 1880-1935.

Børnepuden var en af Elfelts opfindelser, som angiveligt også var en stor succes hos andre fotografer, idet disse angiveligt hadede at skulle fotografere børn og hunde, fordi man ikke kunne stole på at disse kunne sidde stille i de halve eller hele sekunder optagelsen varede.

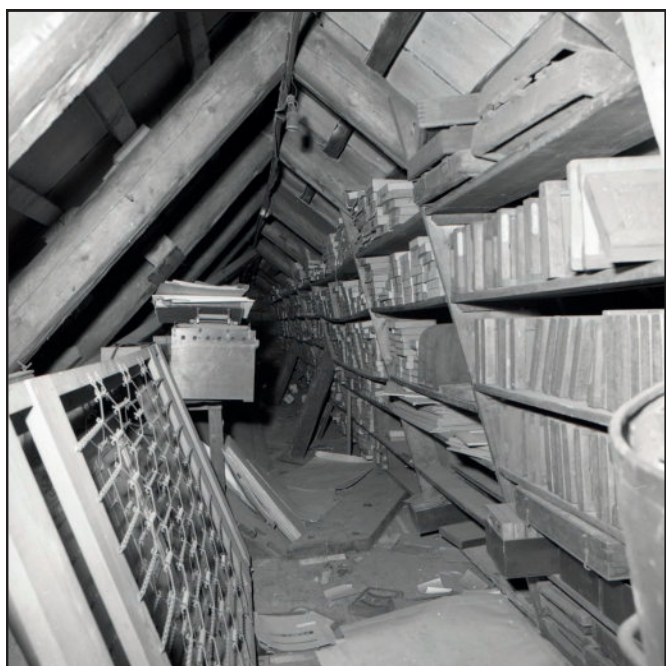
Elfelts karriere strakte sig over 40 år og han blev i 1901 kongelig hoffotograf og i 1909 Ridder af Dannebrog samtidig med udpræget sans for at omgås de rigtige mennesker. Alt dette blev kombineret med et udtalt forretningstalent, idet han straks indså potentialet i de populære stereofotografier, der på daværende tidspunkt var en mode-dille overalt i den vestlige verden. Hans Stereogalleri, som kom til at rumme over 8.000 billeder blev Danmarks største. Heriblandt fandtes en hel stribe såkaldte "aktstudier" – dvs. fotografier af hel- eller halvnøgne kvinder. Det slap han fra uden nogen form for påtale, endskønt han hermed klart overskred den strenge lovgivning om billedpornografi, der først blev ophævet i 1969.

Arven til familien

Da hans testamente blev åbnet i 1931 indeholdt det en uventet overraskelse, i det han overlod 20% af firmaet samt den daglige drift til sin kontordame Elisabeth Christensen – og samtidigt retten til at tilkøbe yderligere 30% af Vilhelmine og Torkel, Elfelts kone og søn, der havde arvet 80%. Det gjorde Elisabeth Christensen straks og forbød samtidig både Vilhelmine og Torkel adgang til firmaet, samtidigt med at de årlige regnskaber blev udformet, så der stadig var en mindre del til Vilhelmine og Torkel. Da Elisabeth Christensen (i mellemtiden gift Weile) døde i 1971 blev firmaet overtaget af førstemanden fotografen Poul Johansen, der var udlært af Elfelt og arbejdede i firmaet livet igennem. Han ledede dog kun firmaet i to år inden sin død i 1973 og det er grundet ham, at firmaet bevarede sit gode omdømme. Efter ham fulgte hans datter Anne-Lise Johansen, som forsøgte sig som Kgl. Hoffotograf i yderligere ti år. I 1977 blev hun gift med prins Waldemar af Schaumburg-Lippe og tog dermed navneforandring til prinsesse Anne-Lise af Schaumburg-Lippe. Dette ægteskab holdt i 14 år frem til 1991, hvor hun stak af med sin kæreste. Alt dette blev grundigt udpenslet af den kulørte presse ved Ekstrabladet, Billedbladet og Se og Hør. I 1982 blev atelieret på Strøget lukket og i de næste par år søgt videreført fra "prinsessens" private lejlighed.

Arven til samfundet

Gennem de 40 år Elfelt virkede formåede han at dokumentere menneskerne, byerne og landet omkring sig på en måde og med et talent, der gjorde hans efterladte samling af national interesse. Af

denne grund købte Det Kgl. Bibliotek og Københavns Bymuseum i 1981 langt størsteparten af de ca. 450.000 negativer som arkivet rummede. Disse var hovedsageligt optaget på glasplader, nogle helt op til 50 x 60 cm store (sammenhold dette med en side af Politiken som måler 40 x 55 cm). Tilsammen vejede alt dette 40 tons! Den helt overvejende del opbevares på Det Kgl. Bibliotek, idet Københavns Museum ikke har plads til at arkivere deres del af samlingen, som indeholder billederne fra København. Endvidere overtog biblioteket 75 store protokoller samt en omfattende samling af Nellerødmandens kameraer, filmoptagere og andet udstyr, som i dag er deponeret på Fotomuseet i Herning. I perioden 1988 til 1994 blev ca. 98.000 negativer rensat, ordnet og registreret, men i 1996-97 blev projektet desværre lukket, idet Det Kgl. Bibliotek ikke kunne finde flere penge.

Danmarks Radio overtog den mindste del af samlingen, hvilket vil sige filmoptagelserne og stereobillederne. Hvad angår filmene, som jo var de første optagelser af levende billeder, der blev gjort i Danmark, er det delvist forståeligt hvorfor disse skulle havne hos DR, men de havde sandsynligvis været langt bedre anbragt i Filmarkivet,

Arkivet Elfelts arkiver lå uorganiseret hulter til bulter i kældre og på loftet, da Det Kgl. Bibliotek hentede det i 1982. Dels var det blevet flyttet fra Købmagergade, dels flyttet internt og dels var mange negativer udtaget til kopiering herefter ikke lagt tilbage i rigtig rækkefølge.

der både har ekspertise og betryggende opbevaringsmuligheder. Hvad de sidstnævnte cirka 8.000 stereobilleder angår, er det uforståeligt hvorfor de skulle opbevares just der, hvor adgangen i dag er vanskelig, fordi man her til forskel fra de offentlige samlinger, afkræver betaling for adgang af forskere og interesserede, og dette endskønt DR er finansieret af licenspenge, dvs. af os alle sammen. En anden meget vægtig grund til, at de burde være overtaget af Det Kgl. Bibliotek er bogens helt forbløffende oplysning om at "nogen" har fundet det for godt at klippe alle stereoglaspladerne over i to dele, som derefter opbevares adskilte som A og B kopier! Hvem der er skyld i denne fuldstændigt meningsløse vandalisering er ukendt - så bare dog begge dele var havnet andetsteds.

Fotografierne

Bogens sidste to tredjedele – eller tæt ved 200 sider bruges til at vise en lang række af Elfelts fotografier og er en ualmindelig flot kavalkade, der rummer mange billeder, som aldrig har været publiceret tidligere, hvilket er en af bogen allerstørste fortjenester. Samtidigt demonstrerer den det tætte og givtige samarbejde, der har været mellem Henrik Dupont fra Det Kgl. Bibliotek og forfatteren. Især vækker de mange fotos af arbejdspladser og virksomheder opmærksomhed, og som denne anmelder ikke tidligere har set, formentlig fordi de oprindeligt har været publiceret i et ganske lille antal beregnet kun på bestillerens ønsker, og næppe har været blandt de fotografier, der hængte i udstillingsskabene i porten i Østergade.

Bogens vejledende udsalgspris er 350 kr. og den kan købes direkte hos Lennart Weber:

lennart.weber@outlook.com

DFS's medlemmer kan købe bogen med rabat på et af vores medlemsmøder.

Af samme forfatter:
Peter Elfelt, Fra Hillerød til hoffet.

Se også:
Kongelig hoffotograf Peter Elfelt, udgivet af Det Kgl. Bibliotek 1989
- samt talrige ældre numre af Objektiv.

Sovjetiske Leica'er

Fra midten af 1930'erne

Frede Hansen

Barnacks Leica I blev som bekendt vist på Leipzig-messen i 1925, og Leica II blev vist samme sted i 1932. I perioden 1932 - 1960 er der vel fremstillet omkring 300 forskellige kameraer, der kan betegnes som (en form for) Leica-kopier. Leica-kopier er så interessant et emne, at der er skrevet flere bøger om dette emne. De mest kendte bøger er "Patrice-Hervé Pont: 300 Leica Copies" (1) og "Leica Copies by HPR" (2).

Nogle af de første på banen var russerne (eller rettere Sovjetunionen), der allerede i 1932 gik i gang med at efterligne Barnacks kamera. Man var selvfølgelig bekendt med Leica-kameraet i Sovjetunionen og ønskede at kopiere det til brug for hjemmemarkedet. I 1927 havde regeringen forbudt import af udenlandske varer, så det var naturligt, at man forsøgte at lave et sådant kamera i Sovjetunionen.

I denne artikel vil vi se nærmere på de tidlige sovjetiske Leica-kopier, nemlig

- FAG
- VOOMP
- FED

Og så skal vi også se på FS-2 GOI, eller Fotosni-per, som den også kaldes. FS-2 benytter et FED-kamerahus sammen med et reflekshus og et 300 mm objektiv.

Kopieringen af Leica foregik samtidig flere steder i Sovjetunionen i 30'erne. Det var på FED, at man startede allerede i 1932, men lad os først se på FAG- og VOOMP-kameraerne, som ikke er så kendte i dag. Det er muligt, at der var en central styring af denne produktion i Sovjetunionen, men det vides ikke i dag. VOOMP var i al fald direkte involveret i de to af projekterne.

FAG

FAG-kameraet blev fremstillet af Geodeziya of Moscow, der var et datterselskab af VOOMP

(Union of Opto-Mechanical Companies) i Moskva. På Geodeziya producerede man på dette tidspunkt andre typer af optiske instrumenter, f.eks. til landmåling. FAG står for "Foto Apparat Geodeziya". Kameraerne er ret anonyme. Kun tasken har et FAG trykt ind i læderet.

Der findes to kendte varianter af FAG-kameraet. Den første type er lavet i 1935 og er udstyret med en 180 grader Elmar kopi (se senere under VOOMP). Objektivet er lavet hos GOI (også en del af VOOMP) i Leningrad og er det samme, som blev brugt på VOOMP Pioneer kameraerne og formentlig også de første FED-kameraer. Det er en 50 mm F=3,5. Objektiverne på FAG havde dog ud over VOOMP-signaturen også en z-d Geodeziya-signatur.

Objektivet på dette første FAG er fast, og der findes et "uendelig" stop a la Leica monteret på forsiden. Den næste type har udskifteligt objektiv, der også skal roteres 180 grader fra uendelig til korteste afstand. "Uendelig"-stoppet fra den første type findes ikke mere, men er erstattet af en skrue på objektivets flange. Begge kameraer har en glat overflade på søgerhuset, og der er ingen blitzsko. Lukkertiderne er B, 1/20 - 1/500 s.

Der findes ingen numre eller graveringer udvendigt på disse kameraer. Så vidt det er forfatteren bekendt, skal der dog findes numre indvendigt i søgerhuset eller inde i kameraet. Den første variant er måske produceret i et antal på 50 og den næste måske 200 stk. Og der er næppe mange, der har overlevet indtil i dag. Ret beset nævner Princelle (3) en tredje variant med en bagside, der kan fjernes som på et Contax, men der findes kun fotos af denne type. Det vides ikke, hvorfor produktionen af FAG ikke blev større, end tilfældet er. Planerne lagde i al fald op til en del flere.

Her ses - på næste side - et FAG type 1 (ringene omkring søger og afstandsmåler er ikke originale).

VOOMP

VOOMP-kameraerne blev lavet på VOOMP's optiske laboratorier i Leningrad. Disse hed på det tidspunkt GOI og blev senere mere kendt som GOMZ. Også her kom man op på tre typer og et styktal, der var større, end det var tilfældet for FAG-kameraerne. Lukkeren har tiderne B, 1/20 - 1/500 s. I 1934 produceres der ca. 450 stk. I 1935 følger så yderligere ca. 300 stk. Resten er lavet i 1936 og 1937. Lidt specielt har VOOMP en 40 mm fatning, og ikke en 39 mm som Leica og andre sovjetiske Leica-kopier. Objektiverne har numrene på blænderingen.

VOOMP - Pioneer

Der har muligvis været en første version fra 1933, men man ved intet om dette kamera. Måske var det en Leica I kopi.

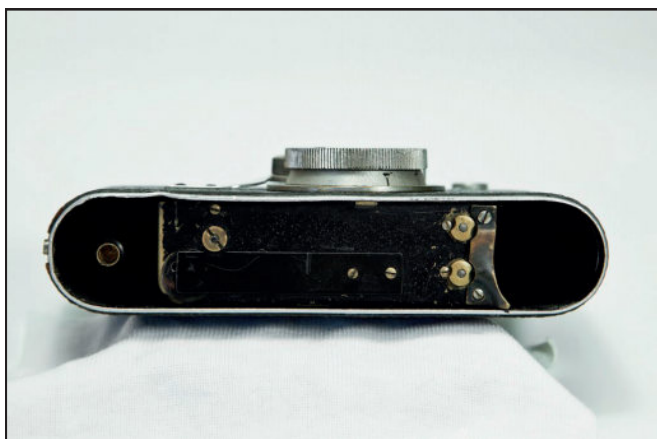
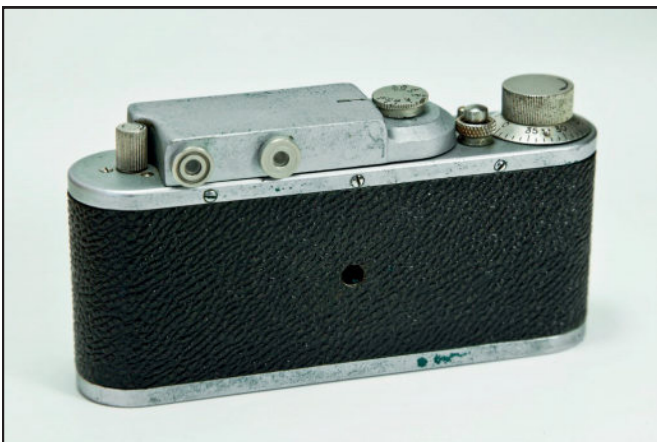
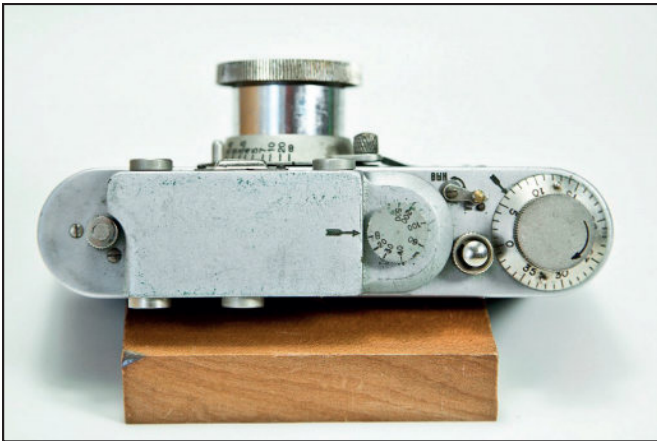
VOOMP II - Pioneer

Denne type kendes fra 1933 - 1937 og er en næsten 100 % kopi af et Leica II. Det højest kendte serienummer er 1093 fra 1937. Kameraerne har en koblet afstandsmåler, udskifteligt 180 grader objektiv, ingen blitzsko, fladt søgerhus. Lukkeren går fra B, 1/20 - 1/500 s. Objektivet ser ud til at være en Elmar-kopi. Der er tre varianter af dette kamera:

VOOMP II Type A, 1933 - 1936

På type A er det flade topdæksel på selve kamerahuset malet sort. Søgerhuset er præget med: Experimental Factory, VOOMP, Union of Opto-Mechanical Companies, nummer og årstal.

Her er vist et eksempel på et sådant kamera (nr. 189 fra 1934 med objektiv nr. 613). Objektivet er et 3,5 50 mm med teksten VOOMP Opytnyi z-d (Experimental Factory).

FAG type 1

VOOMP – GOI, 1937

Denne tredje variant minder om de to første, men der er foretaget et par mindre justeringer. Det mest i øjnene faldende er, at graveringerne på søgerhuset er ændret. Der står nu GOI, NKTP, VOOMP, Leningrad.

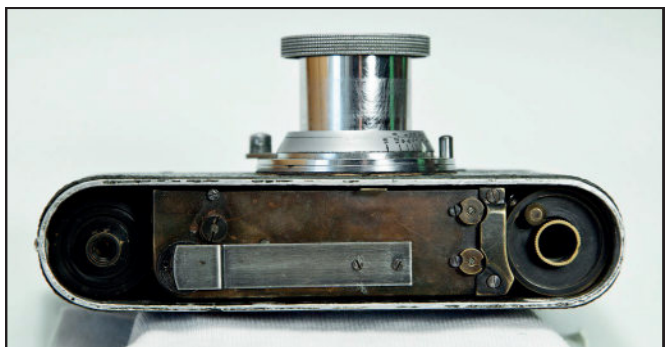
VOOMP-GOI nr. 1079 (der er monteret gulfilter på objektivet, der har nr. 1211).

VOOMP II Type A, 1933 - 1936

VOOMP II Type B, 1936

På denne variant er alle metaldele forchromede (nr. 513 fra 1935 med objektiv nr. 1195).

VOOMP-GOI nr. 1079

FED

FED blev fremstillet på en fabrik, der oprindeligt var et hjem for børn grundlagt i 1927. Her vil ikke nærmere blive omtalt den meget spændende historie om FED-fabrikkerne. Man kan læse mere om denne i Oskar Frickes (5) artikel, der også findes tilgængelig på internettet. Allerede i 1932 skal man her have lavet det første "FED", der var en Leica I kopi. Der findes nogle billeder fra januar 1933, der viser dette kamera. Det har været udstyret med et GOI - VOOMP objektiv. Men der kendes ingen eksemplarer af dette kamera i dag.

FED-1

I januar 1934 kommer så det første rigtige FED. Og i perioden 1934 - 1946 bliver der lavet i alt 700.000 kameraer fordelt på otte hovedtyper. Derudover findes der selvfølgelig (overgangs-) kameraer, der viser træk fra flere typer.

Vi vil her koncentrere os om FED-1 også kaldet FEDKA. Det har lukkertiderne: B, 1/20 - 1/500 s, objektiv: 3,5 50 mm Elmar type. Teksten "FED" er graveret i fronten. Objektiverne har et nummer stemplet på flangen ind mod kamerahuset. Objektivet er udskifteligt med et 39 mm gevind. Dog er det ikke helt identisk med Leicas gevind på dette tidspunkt.

Der er flere kamerahus-varianter blandt de tidlige modeller: Beklædning: glat sort eller brunlig kunststofbeklædning. Senere nubret sort kunststof. Metaldele: forniklet (ligner nærmest en forzinkning), forkromet eller sort.

På det her viste kamerahus er der graveret: FED, No 585, Labor commune, bearing the name of F.E. Dzerjinski, Kharkov. Søgerhuset har en fordybning til en blitzsko, men der er ingen monte-

ret. Bagsiden har en lille rund dækplade, der kan benyttes til justering af lukkeren. Dette kamera er forniklet (zink-look) og har en sort, glat kunststofbeklædning. Objektivet har også nummer 585 (stemplet på flangen ind mod kamerahuset).

FED, No 585

Og et eksempel på en ret sjælden variant: Det sorte FED-1 (nr. 400 med objektiv nr. 400).

Den forkromede variant dukker op omkring nr. 1000, men på grund af mangel på materialer træffes den forniklede variant helt op til omkring nr. 7000.

Denne første type af FED-1 går op til nummer ca. 1000. Den næste type kaldet FED-1b løber op til nummer ca. 6000. Dette antal blev nået allerede i 1935. Også denne type laves i flere varianter. Men nu har man fået bedre styr på behandlingen af metaldelene, og der er ikke så mange forskellige typer beklædning som tidligere. Der er dog stadig ikke monteret en blitzsko.

Herefter fortsætter FED-kameraet med nye varianter, og der produceres indtil 1955 ca. 800.000 FED-1 kameraer. Alle baseret på Leica II modellen. Dette er ganske imponerende. Derefter fulgte så de mange andre FED'er.

FS-2 GOI

Leitz lavede i 1935-36 et reflekshus til sine kameraer, det såkaldte PLOOT. I Sovjetunionen lavede man et reflekshus allerede i 1937. Man har selvfølgelig kendt Leitz PLOOT huset, men de sovjetiske ser anderledes ud og er tydeligt en selvstændig konstruktion. Efter Anden Verdenskrig kom andre fabrikater som Novoflex og Kilfitt med reflekshuse til Leica, og Leitz kom selv med Visoflex-systemerne. I Sovjetunionen fortsatte man også i slutningen af og efter 2. Verdenskrig med at lave bl.a. FS-2 på KMZ-fabrikken, og siden fra 1960'erne de kendte FS-3, FS-12 og FS-122, også fra KMZ. Disse er dog lavet til Zenith SLR-familien.

GOI fabrikerede i perioden 1937-41 et antal såkaldte Fotosnipers til militæret. Der er tale om et

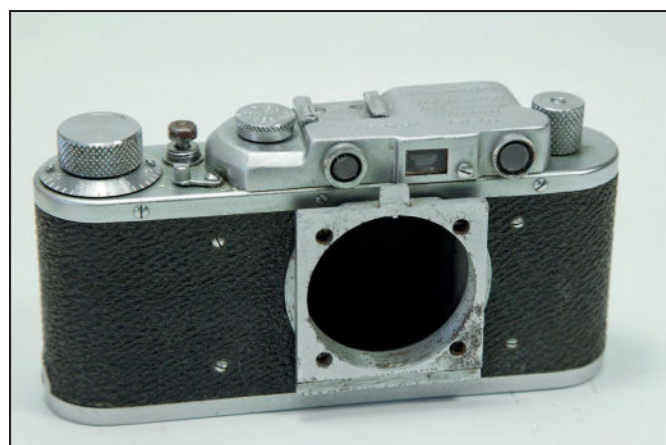
kamera med et 300 mm GOI objektiv monteret på et reflekshus. Der findes flere søger- og farvevarianter. Kameraet er et FED-1, der er monteret på reflekshuset med en hurtigkobling. Og det måske mest spektakulære er den geværkolbe, det hele er monteret på.

Vi skal se lidt nærmere på en FS-2 bestående af et FED-1 nr. 105873 (et FED-1 c eller d) og en GOI 300 mm 4,5 nr. 3624. Objektivet er monteret på spejlhuset med et 44 mm gevind. Huset er sort med en kort søger i 45 graders vinkel.

Her er vist den originale kasse med hele udstyret:

Og FED-1 huset med lynkoblingen:

Sædvanligvis er der på siden af spejlhuset et GOI-logo samt et nummer, men det er der ikke på det viste eksemplar.

På objektivet står der GOI 1:4,5, F=30 cm, nr. 3624 (denne FS-2 er afbildet i Princelles bog (3), hvor der fejlagtigt står nr. 624).

Spejlhuset med koblingen (i sammenklappert tilstand).

Klargøringen af kameraet sker ved at montere FED-1 huset i koblingen, trække i den fjederbelastede skrue, dreje kolben 180 grader, se i søgeren, stille skarpt og så trykke på aftrækkeren.

Epilog

De fleste ved, at markedet er oversvømmet med sovjetiske FED'er og Zorkier, der er klædt ud som Leicaer. De berømte "guld Leicaer" er bare nogle blandt mange.

Men der er noget, der tyder på, at man i Sovjetunionen også i 30'erne lavede "rigtige" Leica-kopier. Der findes FED/Leicaer, der helt tydeligt er baseret på et FED-1b, og som formentlig er lavet før 2. Verdenskrig. Princelle (3) beretter, at nogle af disse er givet som gaver til franske kommunister i 1939.

Referencer

- (1) Patrice-Hervé Pont. 300 Leica Copies.
 - (2) Leica Copies by HPR.
 - (3) Jean Loup Princelle. The Authentic Guide to Russian and Soviet Cameras. Second Edition.
 - (4) Viktor Suglob m.fl. 1200 Cameras from USSR. (På russisk)
 - (5) Oscar Fricke. The Dzerzhinsky Commune: Birth of the Soviet 35 mm Camera Industry.
- Artiklen kan findes på internettet:
http://www.fedka.com/Useful_info/Commune_by_Fricke/commune_A.htm

Alle billeder: Frede Hansen.

Tidslinje

År	Leica	FED	FAG	VOOMP	FS-2 GOI
1925	Leica I intro.				
1932	Leica II intro.	Ur FED kendes fra fotos			
1933				VOOMP-Pioneer og VOOMP-Pioneer II	
1934		FED-1 i januar	FAG 1	VOOMP-Pioneer II	
1935		FED-1 og FED-1b	FAG 2	VOOMP-Pioneer II	
1936		FED-1b	FAG 2	VOOMP-Pioneer II	
1937		FED-1b og FED-1c		VOOMP-GOI	FS-2 GOI
1938		FED-1c			FS-2 GOI
1939		FED-1c og FED-1d			FS-2 GOI
1940		FED-1d			FS-2 GOI
1941					FS-2 GOI

Jørgen Lybæck

Andreas Trier Mørch

”Jeg syntes stadig foto er så spændende og sjovt, at jeg bliver ved til jeg skal bæres ud”

Godthåbsvej i København er lang, meget lige og lidt for bred - og indimellem ret kedelig! Og dog: Cirka midtvejs dukker et af byens bedste vandhuller op – Jørgen Lybæcks fotoforretning, som er en af den lille håndfuld fotobutikker, der stadig er tilbage i byen, som handler med analogt udstyr. Og her findes der rigtigt meget, for hylder og vinduer bugner af brugte optikker og kamerahuse. Der er også nye digitale kameraer, stativer, tasker, rammer o.l. og butikken rummer pt. over 30.000 varenumre.

Lybæck er i gang med en omfattende computerbaseret registrering af alt sit brugte fotoudstyr, hvor hvert enkelt fabrikat registreres med kamerahuse, optikker (herunder også piratoptikker, der passer i gevind og størrelse, f.eks. Sony/Minolta) – hvor alt ordnes alfabetisk og med vedhæftede priser. Det er et stort arbejde, idet han skønner at have et sted mellem 7 og 10.000 af sligt liggende på lager. Men der skal være orden i tingene, så de hurtigt kan findes frem på forespørgsel. Når noget af dette bliver solgt, sætter han prisskiltet fast på

notaen for at huske at få det slettet igen. Det nye udstyr er mindre interessant at lave lister over, og her registreres kun de enkelte kameraer, men ikke med pris og forskelligt ekstra udstyr, idet disse bliver reguleret for tit. Han regner med at lægge alt dette ud på nettet engang til efteråret.

Jørgen Lybæk er vokset op i Hadsund i Himmerland, og fik sin skæbne beseglet da han som konfirmand fik foræret et Zeiss Ikon, og kom i 1959 efter endt skolegang i lære hos den lokale boghandler. At læreårene blev just i denne butik, skyldes at han ofte havde trykket næsen flad mod ruden, for den var den eneste i byen, der også solgte kameraer og film, og hvor kunderne efterfølgende kunne få fremkaldt og lavet aftryk.

Hurtigt herefter sprang han videre til det næste kamera, et Voigtländer Bassamatic, som dengang kostede det formidable beløb af 1.600,- kr., hvilket skulle sammenholdes med hans formidable løn på 208,- kr. om måneden. Men det blev tjent

Ordensmennesket Jørgen Lybæk er et misundeligværdig ordensmenneske. Bag ham ses et udsnit af alle de små blå kasser der rummer alverdens filtre, skruer og dingener og hvor alt er ordnet efter fabrikat og funktion – og endda anbragt alfabetisk.

ind på 3-4 måneder, for udstyret med nyhvervelsen cyklede han rundt og fotograferede bryllupper samt den efterfølgende fest. Så spurtede han hjem i ekspresfart, fremkaldte og kopierede for så senere på aftenen at vende tilbage inden festen var slut medbringende en plakat med de oplæbede billeder, som gæsterne kunne bestilles efter. I løbet af læretiden formåede han også at sælge et Habarot kamera håndbygget af Marius Petersen – den lokale original også benævnt ”Kul Peter”. *Se Objektiv # 21,22 og 33.*

Så fulgte soldatertiden, et par måneder i Aalborg og 2½ år som bestyrer i Foto Centrum i Herlev, indtil han blev headhunted af Fuji-Film, hvor han i de næste 15 år var omkringfarende sælger - hovedsageligt øst for Storebælt.

I 1980 stoppede han for at blive selvstændig og købte sin første forretning på Tagensvej, dernæst i 1982 en i Ægirsgade, som siden blev flyttet til Nørrebrogade, i 1985 en i Vibehus Centret, i 1987 kældereren på Nytorv for i 1990 at runde af med at købe både Værløse Foto og Søborg Foto. Disse er nu alle blevet afviklet og i 2011 lukkede han som den sidste på Tagensvej, for endeligt at åbne i 2012 på Godthåbsvej, hvilket er en bedre beliggenhed, og hvor han alligevel har fornøjelsen af at mange kunder er fulgt med. Alle de solgte butikker blev tømt for inventar og varelager inden salget, og alt er nu samlet i butikken her – dog resterer endnu 30 flyttekasser i kælderen, som venter på at blive åbnet. Ydermere har han ofte købt kasser med diverse ting og sager fra andre nedlagte fotoforretninger, - dvs. småting,

dæksler, skruer, mellemringe osv. for nærmest ingen penge. Så bliver der sorteret, en del bliver smidt ud og resten anbragt de rigtige steder.

”Jeg tror” siger han, ”at mange af butikkerne godt kunne have klaret forespørgsler selv, men de har simpelthen ikke anet hvad de havde og hvor det var”.

Allerede i 1959 begyndte Lybæk at samle på gamle kameraer – især Leica - og samlingen har på højden rummet 126 kameraluse og mere end 200 forskellige optikker. Langsomt er han nu ved at skille sig af med disse fortrinsvis gennem auktioner i Tyskland, og udtaler at:

Lybæk-signatur Her ses en særlig Lybæk-signatur: Alle priser ender på to ens cifre – som aldrig er 0 og kun meget sjældent 5.

”Det er en stor kunst at samle og en ligeså stor kunst at få det spredt igen”.

Sidst han var dernede kom han til at købe to kameraer, som han ikke anede han savnede! Nu er han mest interesseret i alle de spøjse små og usædvanlige kameraer, der blev produceret i Tyskland efter krigen i årene 1945 til 50 – men om der egentligt er tale om starten på en ny samling, er han usikker på.

Selvom butikken rummer mange digitale kameraer hælder han selv stadig mest til analog fotografering og mener om 25-50 år at hovedparten af de digitale fotografier ikke eksisterer længere, dels fordi intet blev printet ud i tide, og dels fordi indholdet på harddiske og USB-nøgler vil være væk og skyen fordampet, - samt at CD-rommer ikke vil kunne afspilles. Han henviser til det tyske rigsarkiv, som affotograferer alt på film, idet de finder det allerede bevist, at hvis disse opbevares korrekt, vil de kunne holde i mindst 200 år.

Vareudvalget *Også papir og kemi til mørkekammeret indgår i vareudvalget.*

Elfelt To kvinder fotograferet hos etatsråd Larsen, Børsgade 8, København.

Fotobyen Görlitz

Et besøg i "Museum der Fotografie"

Klaus-Eckard Riess

Bringer man det gamle og smukke Görlitz ved Neiße-floden på tale, så tænker fotofolk straks på objektivnavne som Plasmal, Primotar, Domiplan, Trioplan, Telemegor og andre fra Hugo Meyer & Co. eller senere Feinoptisches Werk Görlitz. For folk med interesse for fotografica er det heller ikke ukendt, at en vis Curt Bentzin i Görlitz fremstillede det enøjede spejlreflekskamera Primarflex, der kan ses som en forgænger for Hasselblad.

Det er dog med forbavselse, at man på fotomuseet erfarer, at Görlitz under sine tage engang husede mere end 20 kamerafabrikanter, og at op til 90 mindre virksomheder var tilknyttet denne kameraindustri. De fungerede som underleverandører for bælg, beslag, hængsler, tilbehør og andet til de oftest af træ fremstillede kameraer.

Fotomuseum Museum der Fotografie på Löbauer Str. 7 i Görlitz

Görlitz' æra som fotoby varede omtrent 110 år. 1880 byggede kamerasnedkeren Richard Bentzin sit første rejsekamera i træ, og i 1991 drejede efterfølgerne af Feinoptisches Werk Görlitz nøglen om som følge af DDR's kollaps.

Ni år senere, i året 2000, blev "Gesellschaft für das Museum der Fotografie" grundlagt med det formål, at udforske fotoindustriens historie i Görlitz, at samle dokumenter og materiale samt at afholde skiftende udstillinger.

Det er et lykketraf at selskabet kan holde til i et hus med stor symbolværdi. Bygningens fornemme facade er udsmykket med tre portrætbuster af fotografiens fædre Talbot, Daguerre og Niépce. Disse kom allerede på plads i 1893, da det navnkundige fotofirma Ernst Herbst & Firl flyttede ind i sit nybyggede hus på Löbauer Straße 7. I dag optager det hyggelige fotomuseum rummene i forhuset, mens de tidligere fabrikationslokaler er blevet til et fotogalleri med skiftende udstillinger. Görlitz' geografiske beliggenhed muliggør, at nabolandene Polen og Tjekkiet også kan blive inddraget i arrangementerne.

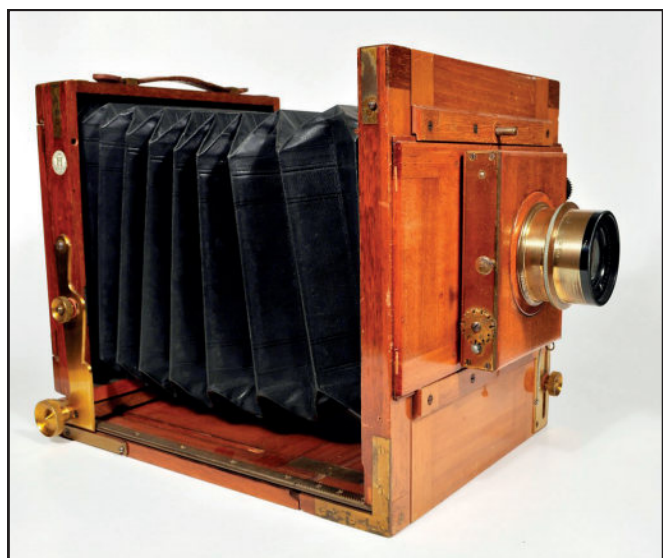
Denne produktion af professionelle storformatkameraer blev bibeholdt, da Heinrich Ernemann fra Dresden købte og fusionerede med firmaet i 1899. I efteråret 1903 kunne Ernst Herbst & Firl fejre fremstillingen af kamera nr. 20.000, som var et Jugendstil-Salonkamera, der med henblik på en udstilling blev sendt til London. De for Ernemann i Görlitz fremstillede rejse- og atelierkameraer kendes stort set alle under navnet Globus. Lige efter første verdenskrig solgte Heinrich Ernemann firmaet Ernst Herbst & Firl og ejendommen i Görlitz og koncentrerede sig fremover om produktionen af håndkameraer.

Ernst Herbst & Firl
GÖRLITZ
 Löbauerstrasse No. 7
 Fabrik photographischer Apparate
 und
Central-Magazin für Photographie-Bedarf
 Größtes Special-Geschäft am Platze
 Complete Ausrüstungen für Fachphotographen und Amateure
 Kostenfreie Unterweisung für Anfänger.
 Unser Laboratorium steht hiesigen und durchreisenden Amateuren spesenfrei zur Verfügung.
Steter Eingang
von Neuheiten!

Ernst Herbst & Firl, som i 1878 var startet som et kunstsmederi, begyndte først i 1891 med fremstilling af fotografiske apparater. De fik stor succes med rejse-, atelier- og reproduktionskameraer og blev med deres 70 medarbejdere allerede i 1898 anset for at være det største tyske firma for produktion af kameraer til fotoatelierer og kunstanstalter.

Bygningen på Löbauer Straße 7 var i tidens løb også hjemsted for andre fotovirksomheder. Allerede i 1893 flyttede Oscar Simon, **Werkstätte für Präzisions-Optik** ind i lejede lokaler. Oscar Simon fremstillede en komplet række af fine objektiver til kameraer, bl.a. portrætojektivet Kronar.

Rejsekamera Ernemann Globus, fremstillet af Ernst Herbst & Firl.
 © Kjeld Jensen.

Meyer Aristostigmat

sind unübertroffene

Universal-Anastigmat
F: 4
 Für Ateller, Heimaufnahmen, Sport und Kinetographie
F: 5,5
 Schnelle Momentaufnahmen, Porträts, Gruppen, Farbenphotographie
F: 6,8
 Momentaufnahmen, Landschaft, Architektur, Große Gruppen, Interieurs
F: 9, Bildw. 100°
 Für Innenaufnahmen, Architekturen, Panorama - Aufnahmen usw.

Euryplan F: 6
 Satz-Anastigmat
 vereint
 3 Anastigmat
 in
 1 Objektiv

Katalog Nr. 84 kostenlos

Optisch-Mechanische Industrie-Anstalt
Hugo Meyer & Co., Görlitz in Schlesien

Efter at Oscar Simon i 1896 havde besluttet sig for at flytte til Dresden, forblev hans værkfører i lokalerne på Löbauer Straße og grundlagde sit eget optikfirma **Hugo Meyer & Co.** Dette blev begyndelsen på en helt anden og betydningsfuld udvikling i fotobyen Görlitz. Hugo Meyer fik sit første patent på det firelinsede objektivet Aristostigmat. Kamerafabrikker i både Görlitz og

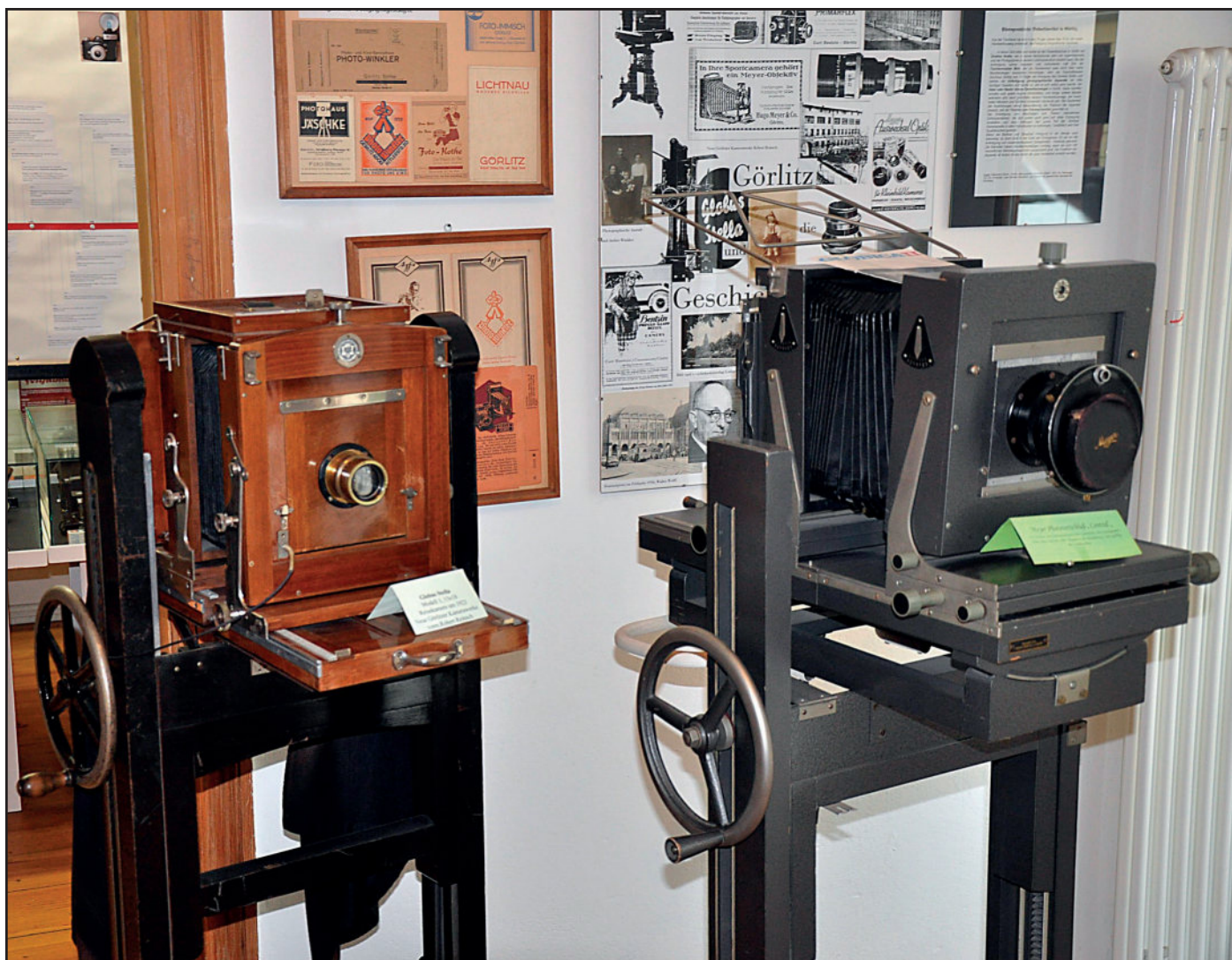
Dresden meldte sig som kunder til hans stadig større objektivsortiment. I 1901 voksede virksomheden ud af sine rammer og måtte flytte til nye lokaler. Desværre døde Hugo Meyer allerede 1905 i en alder af kun 42 år. Hans enke Elise Meyer og sønnerne førte firmaet videre, sådan at navnet Meyer-Optik med tiden kom til at stå som et verdensomspændende begreb. Det var heller ingen skade til, at Dr. Paul Rudolph, konstruktøren af det berømte Carl Zeiss Tessar, i 1920 tilbød sit samarbejde med Hugo Meyer & Co., som han beregnede de lysstærke Plasmat-objektiver for.

Efter den Røde Armés indmarch i 1945 blev Hugo Meyer & Co. totalt demonteret og nationaliseret. En møjsommelig genopbygning tog sin begyndelse under den nye betegnelse VEB Feinoptisches Werk Görlitz. Nye objektiver blev beregnet, og ved siden af Carl Zeiss Jena udviklede Meyer-Optik sig til den største leverandør af objektiver til Dresdens omfattende produktion af kameraer. Antallet af ansatte kom efterhånden op på ca. 1500. For at afbøde manglen på arbejdskraft hen-

tede man dagligt et stort tal af ufaglærte kvinder i busser fra det nære Polen. 1968 blev Feinoptisches Werk Görlitz direkte tilknyttet kombinatet VEB Pentacon i Dresden, for sammen med dette i 1985 blive opslugt af mastodonten Carl Zeiss Jena. Manglende ressourcer bevirkede at en udvikling af zoom-objektiver aldrig kom i gang. Som så mange andre urentable virksomheder i DDR måtte også Feinoptisches Werk i Görlitz likvideres i tiden efter Berlin murens fald. Næsten som et mirakel blev dog på Photokina 2014 i Köln præsenteret et genopstået Meyer-Optik Görlitz: www.meyer-optik-goerlitz.com.

Ernst Herbst & Firl på Löbauer Straße 7 havde i mere end tyve år ansat en snedkermester ved navn Robert Reinsch. I 1920 startede denne sammen med forretningsmanden Max Wolf sit eget firma **Neue Görlitzer Camera-Werke Robert**

To atelierkameraer fra Neue Görlitzer Camera-Werke, t.v. Globus Stella, t.h. Clobica II fra ca. 1958.

Reinsch & Wolf. Man fremstillede store og gedigne rejse-, atelier- og reproduktionskameraer og eksporterede dem til næsten hele verden. De gik under navnene Globus Stella og Globica. Et flot atelierkamera fra Robert Reinsch kan beundres på fotomuseet i de samme lokaler, hvor Reinsch i sin tid har haft sin gang. 1958 blev virksomheden nationaliseret, og i 1980 blev den med sine 45 ansatte underlagt Feinoptisches Werk og dermed kombinatet VEB Pentacon. Efter Tysklands genforening forsøgte man sammen med Feinoptisches Werk Görlitz en nybegyndelse, men led desværre skibbrud.

Hvor både de nævnte og de mange ikke nævnte små kameraværksteder alle byggede på det træforarbejdende håndværk, så tog **Curt Bentzin** en noget anden udvikling. Nok var også han uddannet snedkermester, men han udvidede snart sin i 1889 grundlagte virksomhed med en afdeling for metalforarbejdning. Allerede i 1898 udviklede han et håndkamera med spaltelukker. I årene 1900 til 1902 arbejdede han sammen med Camera-Werke Pamos i Jena, et datterselskab af Carl Zeiss, og han fik et venskabeligt forhold til Carl Zeiss' leder Prof. Ernst Abbé og til Dr. Paul Rudolph. I Görlitz producerede Curt Bentzin en række forskellige kameraer, hvoraf Primar-Spiegelreflex og Primarflex hører til de kendteste. Curt Bentzin døde i 1932, men hans søn og datter førte virksomheden videre. Efter 1945 blev firmaet Curt Bentzin konfiskeret og nationaliseret ligesom så mange andre foretagender i det nu kommunistiske Østtyskland. Som Primar-Kamera-Werk Görlitz VEB fungerede fabrikken videre, indtil den i 1951 gik ind under VEB Feinoptisches Werk. Produktionen af 6x6-kameraet Primarflex II fortsatte dog til 1952.

Primar-Reflex II, ca. 1951
© Patrice-Hervé Pont

Reflex-Primar, efter 1948

Primarflex, ca. 1939
© Patrice-Hervé Pont

På fotomuseets udstilling kan man komme i nærkontakt med to flotte Reflex-Primar 9x12 cm, begge på stativ og begge fra omkring 1950. Måske burde jeg have spurgt den imødekommende og venlige hr. Dünnebeil om at åbne montren med de andre kameraer fra Curt Bentzin, så jeg også kunne have rørt ved et eller to Primarflex II kameraer. Der er andre montre med mange forskellige kameraer, de fleste fra Dresden. Rejsekameraer og atelierkameraer kan også beskues, desuden belysningsmålere, diaprojektorer, samt nogle forstørrelses- og smalfilmapparater. Ret så imponerende er et meget stort Globus Reprokamera, fremstillet af Ernst Herbst & Firl i 1903.

Mit hovedindtryk er et hyggeligt kameramuseum i en nærmest familiær atmosfære. En fotografiudstilling i de tidligere fabrikslokaler kom jeg desværre ikke til at se, da en udstilling lige var blevet pillet ned og den næste på vej til at blive sat op.

Ærgerlig er kun tanken om de klenodier, som jeg glemte at kigge nærmere på. Men det trækker mig måske til Görlitz en anden god gang.

Museumslederen *Den venlige hr. Dünnebeil svarer gerne på spørgsmål.*

Kilder:
 3 publikationer fra
 Gesellschaft für das Museum der Fotografie Görlitz
 Hartmut Thiele
 Die Photoindustrie in Görlitz – Wer war Wer
 Gerhard Jehmlich
 Der VEB Pentacon Dresden
www.fotomuseum-goerlitz.de

Billedgruppen

Gerhard Ryding

Mødereferater

Torsdag 24.9.

Af Tune Laug

Billedgruppens formand Gerhard Ryding bød velkommen efter endnu en sommersæson i "jagtens tegn". Der var god tid til, at alle kunne fremvise deres "bytte" i form af gamle fotografier – ofte fundet på diverse sommerloppemarkeder. Og de fotos, man får til overs / har i dublet / eller som ægtefællen så rigtigt påpeger, at der ikke længere er plads til, kommer på ny i cirkulation på billedgruppens møder.

Gerhard opfordrede os alle til at komme med forslag til emner / evt. selv stå for indslag i løbet af forårets og næste efterårs sæson.

Noget helt specielt på aftenens møde var Lennart Webers præsentation af sin nye bog: "Arven efter Elfelt". Allerede efter et første gennemgik var der stor enighed om, at det er et meget flot og omfangsrigt værk, vi her blev præsenteret for – og i øvrigt til en meget gunstig DFS-pris. Andreas Trier Mørch har anmeldt Lennarts bog andetsteds i bladet.

Fire andre bøger, som kort blev omtalt på mødet, var: "Vykortets historia" (en del samler jo postkort i form af ægte fotografier) og "Stockholm på 1940-talet – beredskapsår och efterkrigstid i unika färgbilder" (interessant, fordi meget i den periode stadig blev fotograferet i s/h) – begge "Trafik-nostalgiska Förlaget", "Expanding Universe: Photographs from the Hubble Telescope", "Danskere før og nu" af Palle Fogtdal – på hvert opslag er to billeder fra hver halvdel af det seneste århundrede sat op mod hinanden, f.eks. Elfelts eget brudebillede kontra Janni Spies og Chr. Kjær i karet.

Apropos fotobøger, så er Vangsgaards tilbagevendende hollandske bogudsalg flyttet til Kultorvet (det gamle hovedbibliotek).

Kirkegaards Antikvariat på Islands Brygge 25 blev nævnt som en interessant butik med både bøger og fotografier.

Andreas og Gerhard har deltaget med salgsbod på en samlermesse i Hillerød, det var interessant, men der var ikke den store fotokommer.

Inger havde medbragt DFS-relevante fotografier fra Flemming, som vi var velkomne til at tage af.

En del udstillinger blev omtalt, og ligeledes en fotoauktion hos Bruun Rasmussen den 29.09; den skal vi nok høre mere om, næste gang billedgruppen holder møde: torsdag den 5.11.

Møderækken

Mødedatoer 2016

Torsdag 11. februar, torsdag 10. marts og torsdag 28. april

Østerbrohuset, lokale 1
Århusgade 103
2100 København Ø
Kl. 19:30

Torsdag 11. februar
Billeder fra Skt. Petersborg

Andreas Trier Mørch og Leif Germann Jensen vil fortælle om indtryk fra en arkitektur- og kulturrejse til Skt. Petersborg 5. - 12. maj 2014.

Efter billedforedraget vil der være en lille auktion over gamle danske fotografier fra Andreas' store samling.

Torsdag 10. marts
Historien bag arven

Alt dette vil Lennart Weber fortælle om på sit foredrag om historien bag ”Arven efter Elfelt”. Her vil han fortælle, hvorfor han overhovedet fik interesse for fotohistorie, Peter Elfelt og de ting, som optager selskabets medlemmer.

At forfatteren bag bogen om Peter Elfelt blev medlem af vores selskab skyldes i høj grad en telefonsamtale med Objektivs nu afdøde redaktør, Flemming Berendt. Men faktisk var det et tilfældigt postkort fra en baghave i Hillerød, der startede det hele. Han vil også fortælle om, hvorfor han skulle bruge fire år til at lave bogen, og de problemer, der opstod i processen, og vise eksempler på de spændende fotografier, der måtte vælges fra, fordi kvaliteten var for ringe.

Desuden vil han løfte sløret for planerne om næste bogprojekt, der også kommer til at handle om historierne bag de gamle fotografier.

Gruppenbillede *Billedet viser en gruppe på skovtur i 1892 med Peter Elfelt siddende forrest. Han har brugt selvudløser og sikret sig selv en plads i front.*

Torsdag 28. april
Fotoalbums

Op gennem 1900-tallet kan vi se en støt stigende vækst blandt de, der får råd til og mulighed for at udarbejde deres eget personlige fotoalbum, ofte med fokus på rejser/udflugter i ind- og udland. De souvenirfotos, man før kunne købe på stedet – måske som eneste fotomulighed – kan nu bruges til at krydre ens egen fortælling. Tune Laug har samlet nogle eksempler, der fortæller en historie og samtidig er tidstypiske indtryk fra "gamle dage", dvs. fra vores barndom, forældres eller bedsteforældres tid. Det ene billede er fra et album, der bl.a. omhandler udskibningen af motortog til Bornholms jernbaner fra Triangelfabrikken i Odense i 1930. De andre billeder er fra en skildring i farvefotos af nogle passagerers rejse med et fragtskib i midten af 60'erne.

Ryding Et af Gerhard Rydings visitkortbilleder.

Bog & Udstillingsomtale

Svend Erik Jeppesen

Photos by courtesy of Steve McCurry

Steve McCurry

17. oktober åbner Det Nationalhistoriske Museum for en enestående særudstilling, når Steve McCurry fremviser en række af sine berømte dokumentarfotografier fra de seneste 30 år.

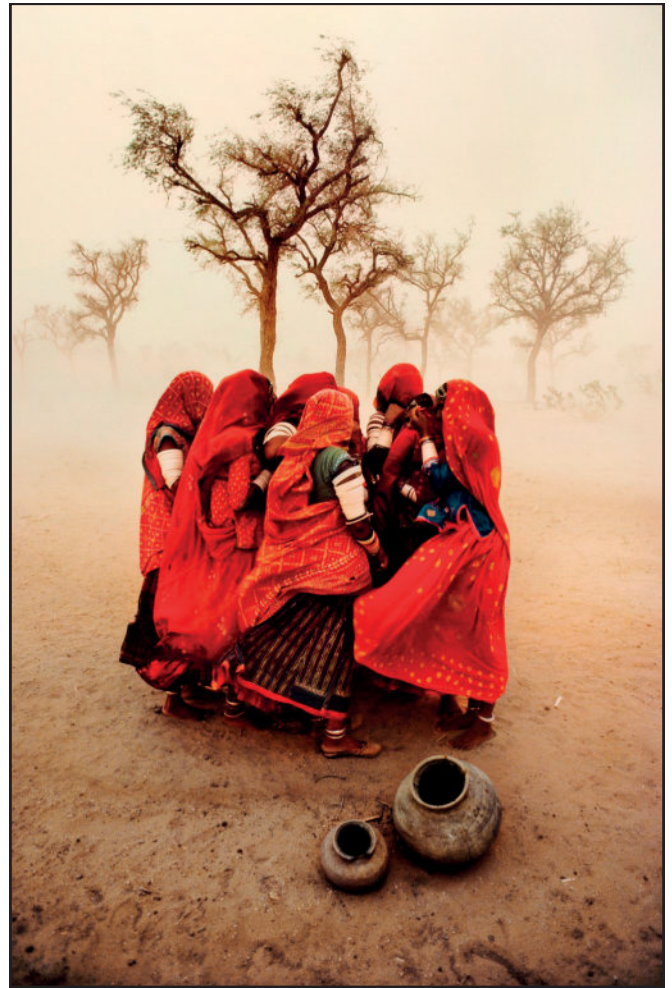
Steve McCurry er en af vor tids mest prisbelønnede og anerkendte dokumentarfotografer. Han er medlem af den legendariske fotogruppe Magnum, og han er en af de ypperste repræsentanter for den type dokumentarfotografi, der hylder det klassiske, ofte spektakulære og i reglen superskarpe farvefotografi. Teknikken og timingen er altid helt på plads, hvad enten McCurry fotograferer storslåede landskaber, intense situationer eller indføjte portrætter.

Det er første gang herhjemme, at man kan se de originale print fra Steve McCurrys Etiopien-re-

portage, som udstilles med en række af McCurrys absolutte hovedværker. Museumsdirektør Mette Skougaard fra Det Nationalhistoriske Museum er meget tilfreds med at kunne vise hans fotografier for et dansk publikum.

McCurrys fotografier er lettilgængelige og appellerer til et bredt publikum, både unge og ældre. Motiverne er hentet fra hans utallige rejser verden over, ofte fra besøg i verdens brændpunkter, hvor McCurry søger at indfange og fastholde det menneskelige fokus. Som han selv har sagt: ”De fleste af mine billeder handler om mennesker. Jeg leder efter det ubevogtede øjeblik, hvor sjælen og erfaringen bliver synlig i en persons ansigt.”

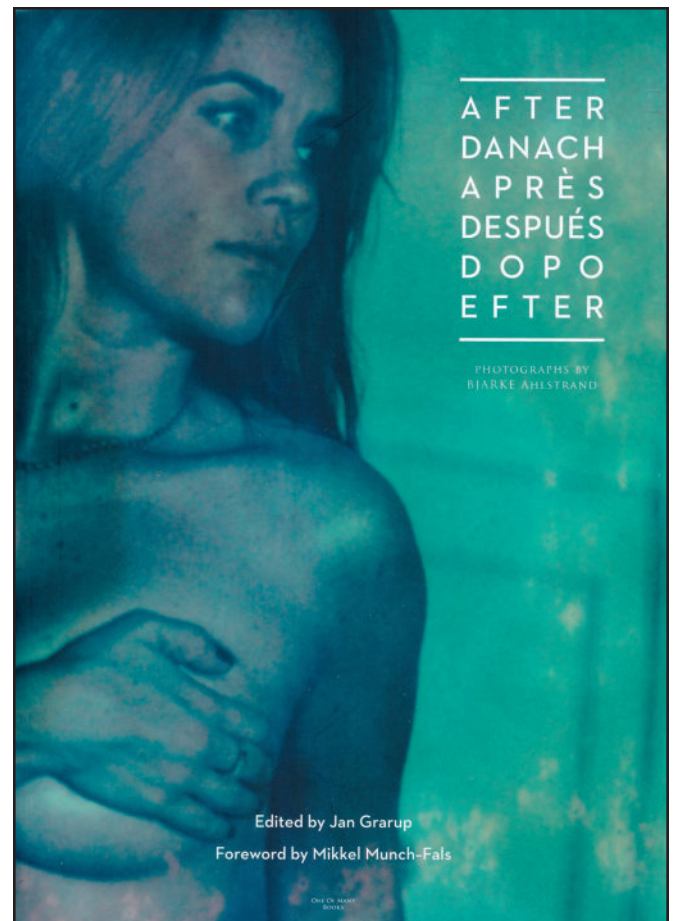
Steve McCurrys fotografier kan ses på Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot fra den 17. oktober frem til 31. december.

AFTER DANACH APRÈS DESPUÉS DOPO EFTER

Bjarke Ahlstrand
Redigeret af Jan Grarup
One of many Books, 2015
216 sider
299 kr.
ISBN: 978-87-998240-0-7

Bogen er en hudløst ærlig, kunstnerisk dokumentation af et forhold og en seksualitet, der bølger frem og tilbage over en periode, hvor forelskelse bliver til hverdag, og seksuel rytme bliver til repetition. Man tages som beskuer med på et visuelt oplevelsesridt, der på samme tid emmer af eufori og undergang, og efterlader voyeuren som motivet; åndeløs og reflektiv.

Fotograf *Oscar Levcovich*

Bibelen i billeder

På Danmarks Fotomuseum i Herning kan man se fotoudstillingen ”I Begyndelsen var Lyset”, der er resultatet af mere end 60 fotografer og billedkunstneres forsøg på at fange Bibelen i billeder. Udstillingen er arrangeret af Fotografisk Salon, Aarhus, der har til formål at styrke fotografiet ved at udforske grænsefladen mellem fotografisk håndværk og kunst.

Mange anser det for en selvfølge, at et billede – et kunstværk – skal tale for sig selv. Denne tradition bryder denne fotoudstilling ved at arbejde efter dogmet: Fotografiet og ordet hører sammen som kunstnerisk udtryksform. Udstillingens titel og tema ”I Begyndelsen var Lyset” er inspireret af Det Gamle Testaments skabelsesberet-

ning i 1. Mosebog og Det Nye Testaments tekst fra Johannesevangeliet kap. 1: ”I begyndelsen var Ordet”. Gennem de meget forskelligartede billeder giver fotograferne udtryk for deres egen undren.

Udstillingen ”I Begyndelsen var Lyset” viser, hvordan gamle grundtekster kan få ny betydning, når du i frihed lader din egen eksistens gå i dialog med et kunstnerisk udtryk, her i form af fotografiet og det tilhørende bibelcitater. Udstillingen er oplagt til at dele sine tanker med én, man ser billederne sammen med.

”I Begyndelsen var Lyset” kan ses i perioden 2. oktober 2015 – 17. januar 2016.

Yderligere oplysninger:

Museumsleder Bjarne Meldgaard
tlf. 97 22 53 22
www.fotomuseum.dk

Medlemsorientering

Møder, foreningsmeddelelser, anvisningssalg og nyheder

Svend Erik Jeppesen

Mødereferater

Torsdag 17. september

Af Svann Hugo

Det første møde efter sommerferien er altid godt besøgt. Aftenens foredragsholder Klaus-Eckard Riess fortalte om firmaet Bilora. Den interessante historie blev suppleret med en række foto af de forskellige reklamer, der er blevet brugt gennem tiderne. Bilora havde en plan om at sætse på flere "ben" ligesom et stativ, og måske er det årsagen til, at firmaet eksisterer den dag i dag. Vi glæder os allerede til den næste historie fra Klaus.

Aftenens skrotsalg var STORT. Mange af vores medlemmer havde fået ting med hjemmefra, som skulle sælges. Andreas fik sved på panden, længe inden vi var gået i gang, men klarede det som altid til alles tilfredshed.

Lørdag 3. oktober i Middelfart

Af Leif Johansen

Mødet forløb efter det traditionelle skema, men denne gang med lidt variation. Vi måtte undvære morgenkaffen, da John befandt sig i Jordan. Loppemarkedet var allerede i gang "før tid" – lidt problematisk, da der stadig var medlemmer, der først dukkede op til starten kl. 10, hvor Bjarne allerede var kommet af med en del kameraer. Vi truede lidt med, at køberne skulle betale dobbelt pris indtil klokken 10.

Før frokosten blev vist to miniudstillinger, hvorefter flertallet forlagde det videre forløb til Kvickly. Foredraget ved Klaus-Eckard Riess var om videnskabsmand og filmreporter Martin Rikli, som i mellemkrigstiden var meget aktiv som dokumentarist også med bidrag til biografernes ugeaviser. Klaus var beredvilligt trådt til, da foredraget om "Billeder og brug af billeder i Museum Sønderjylland" måtte flyttes til januarmødet. Mødet sluttede med et lidt tyndt anvisningssalg.

Torsdag 15. oktober

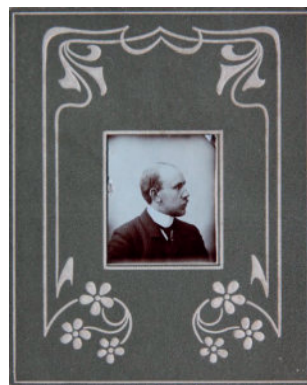
Af Svend Erik Jeppesen

Aftenens foredrag handlede om "langsom fotografi". Emil Ryge, der er uddannet som fotojournalist ved Journalisthøjskolen i Aarhus, fortalte om sine fotoprojekter og sit arbejde med vådplade kolloidumteknik og storformatfotografi i 4x5 og 8x10 tommer. Det er besværligt og langsomt at bruge storformat-teknik – i særdeleshed kombineret med vådpladerne. Men Ryge fortalte, hvordan der netop af den grund opstod en helt anden kreativ ro under optagelsesprocessen med storformat end ved den bekvemme småbilledteknik. Bekvemmelighed er kreativitetens fjende, som Ryge siger.

Emil Ryge fortalte endvidere om sine erfaringer med vådplade-teknikken. Opskrifterne er, med visse undtagelser, de samme som i 1800-tallet og pladematerialet er aluminium. Det mobile mørkekammer er dog af nyere dato – men flot ser det ud!

Yderligere oplysninger om de projekter Emil Ryge omtalte under foredraget kan findes på hans hjemmeside: www.emilryge.com.

En god aften slutter som bekendt med skrotsalg, der dog denne gang forelå i mere moderate mængder end sædvanligt.

Møderækken

12.12. - 21.1. - 30.1. - 18.2. - 17.3.

Julemøde med jubilæumsreception

Lørdag 12. december

Juleanvisningssalg, loppemarked og jubilæumsreception

Østerbrohuset

Århusgade 103

2100 København Ø

11:00 Loppemarkedet begynder

12:00 Reception i anledning af DFS' 40-års
Jubilæum - der serveres en let anretning.

14:00 Anvisningssalg

16:00 Afslutning og oprydning

Torsdag 21. januar

Sæt mere liv i dine digitale fotografier med HDR (High Dynamic Range)

Peter Eeg Due fra Dansk Nikon Klub kommer og viser, hvordan han tager HDR-fotos og behandler dem i computeren. Se, hvordan et motiv med vanskelige lysforhold kan komme til sin ret med HDR-teknikken, hvor flere forskellige eksponeringer (bracketing) bliver sammensat til et foto med stort dynamikområde via tone-mapping.

Der vil blive vist flere lyd-/billedshows, som Peter har modtaget bronze- eller sølvmedaljer for hos Selskabet for Dansk Fotografi (SDF).

Aftenen slutter som sædvanligt med skrot ad libitum.

Lørdag 30. januar

Jyllandsmøde

Østergades Forsamlingshus

Østergade 35

5500 Middelfart

9:30 Lokalet åbnes

10:00 Loppemarkedet begynder

11:45 Jubilæumsreception i anledning af DFS' 40-års jubilæum - der serveres tre stykker smørrebrød samt drikkevarer.

13:15 **"Billeder og brug af billeder i Museum Sønderjylland"**

Foredrag ved museumsinspektør Kim Furdal, Museum Sønderjylland

15:00 Skrotsalg

16:00 Afslutning og oprydning

STOREBÆLT INGEN HINDRING

Torsdag 18. februar

En ung franskmand kom til Danmark....

François Marchetti fortæller om sin vej til Danmark og hvilke nøgleoplevelser, der fik betydning for hans kærlighed til fotografi og photographica. Selvfølgelig vil der også denne aften være masser af skrot, der skifter ejere.

Tirsdag 17. marts

Martin Rikli (1898 - 1969)

Klaus-Eckard Riess fortæller en spændende historie om denne kontroversielle schweiziske videnskabsmand og filmreporter.

Foredraget illustreres med mange billeder fra Martin Riklis bog "Ich filmte für Millionen" (1942).

Også på denne sidste mødeaften i sæsonen vil der være en overdådighed af skrot.

Landsmøde og generalforsamling

lørdag 16. april 2016

i Middelfart

Nyt medlem:

Poul Ebbe Nielsen
Fjordvangen 1
4700 Næstved

**Støt Danmarks Fotomuseum
- bliv medlem af
Venneforeningen på
www.fotomuseum.dk**

DANMARKSFOTOMUSEUM

Museumsgade 28 · Herning · www.fotomuseum.dk

Meddelelse fra kassereren

Medlemmer med bopæl i Danmark

Kontingentet på **375,- kr.**

for 2016 bedes indbetalt snarest eller senest

31. januar 2016.

Indbetaling kan ske ved enten at benytte vedlagte girokort (det koster 40,- kr. i bank eller posthus) eller ved at indbetale (gratis) via netbank på:

Reg.nr. 1551 Kontonr. 1506447

Kontingentet vil også kunne indbetales kontant til kassereren ved medlemsmøderne i december og januar.

Medlemmer med bopæl uden for Danmark

Medlemmer i Norden eller i øvrige Europa bedes indbetale

kontingentet på **425,- danske kr.**

snarest eller senest

31. januar 2016

via:

**SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 3000 0001 5064 47**

Institutioner

Offentlige institutioner vil få en særskilt e-faktura med kontingentopkrævningen for 2016.

Goecker for shooters

www.goecker.dk

Butik i København: Hejrevej 37 - 2400 København NV
Butik i Aarhus: Sindalsvej 37 - 8240 Risskov
Tlf: 3582 1100

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 18.04.15 i Middelfart

Anvisningssalgseffektterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbeskrivelse. Køber og sælger erlægges hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalgsløbet. Ved kommissionskab vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredjemænd hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene** tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@mail.dk Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalgsløbet.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
1	31 fotografier af Sigvard Werner, nye og gamle aftryk	20	
2	9 stereobilleder af Elfjeldt, diverse	180	
3	13 stereobilleder af Elfjeldt, diverse	80	
4	7 stereobilleder af A.H. Vorbech	50	
5	7 stereobilleder af Albert Schou	50	
6	6 stereobilleder, Arnholz, Schreiber, Poulsen, Christersson	150	
7	8 stereobilleder, Underwood, diverse	50	
8	6 diverse prospekter, heraf 3 kolorerede	50	
9	2 fotografier fra arabiske lande, ukendt fotograf	20	
10	7 fotografier. Prospekter fra europæiske byer	20	
11	11 store fotografier af mænd	30	
12	3 gamle fotorammer	130	
13	Mappe med 11 fotos fra Glyptoteket, Georg Hansen ca. 1900	20	
14	Thorvaldsen, mappe Foto Alb. Schou og kasse med utallige visitkort	20	
15	Leitz Prado Universal (6 x 6 projector), m. Elmaron 2,8/150	180	
16	QX3+ Computer Microscope (til Windows 98, Me eller 2000)	60	
17	Anisco Autosec CdS, m. Anisco Rokkor 2,8/45	300	
18	Nikon F60, m. AF Nikkor 4 - 5,6 / 35 - 80	100	
19	Precisa mono-kikkert med 18-36 zoom og bordstativ	120	
20	Fransk Kodak 620 Special, m. Angenieux Anastigmat 4,5/1100 og læderetui	240	
21	No.1 Pocket Kodak Junior, m. Kodak Doublet Lens f:8 og læderetui	40	
22	Nikkormat FT2 (sort), m. Nikkor 2/50	320	
23	Nikkor-Q-C f.3,5/135	100	
24	Nikon auto-mellemringe PK-1, PK-2 og PK-3	70	
25	Nikon/Nikkormat vinkelsøger i org. emballage	150	
26	Nikonos II, m. W-Nikkor 2,5/35 (objektivring let bulet) + Nikonos sportssøger, OK	420	
27	Estima sæt i fin lille æske, til retouchering	150	
28	Leica Mini god stand, m. taske og brugsanvisning, leveres uden Batteri	170	
29	Canon taske, med 4 objektiver og to camerahuse: FTb, FT, 35-50-100-200mm	320	
30	Leica Telyt 4,5/20 cm. nr 1170474, god stand, camouflagede Modlysblende	320	
31	Minolta Dynax 300si - tre zoom objektiver + Konicataske	90	
32	Leitz Vioflex, BOOWU-M Leica, med lup	260	
33	2 stk 8mm småfilmere: Canon Zoom 8 med taske og tigger, Canon Zoom 8-2	20	
34	2 stk. Polaroid Vision med taske, autofocus SLR	20	
35	Leitz Hektor f.4,5/135mm nr.1440227 forVioflex. Uv filter,pose	320	
36	Zeiss Ikonoflex Ila, m. Syncro Compur og Opton Tessar 2,8/50	500	
37	AGFA Billy I, m. Luksus Igetar 8,8/105, brun	170	
38	Yashica MAT 3.5/80	400	
39	Rolleicord, m. Triotar 4,5/70	220	
40	Ensignette No. 2	240	
41	Kodak Retina I BS, m. Xenar 2,8/45	460	
42	Voigtlander Ultramatic, m. Septon 2/50, lysmåler død	460	
43	Canon småfilmere: Zoom 518, Zoom 518-2, Autozoom 518 og Autozoom 518 sv	25	
44	Canon småfilmere: Zoom 318, Autozoom 318 m og 310 xl	25	
45	Ermemann bokkamera: Film K, 6/9 cm	50	
46	Rodekasse: Overblænding til Rolli? og andre fine sager	50	
47	Nikon F70, m. AF Nikkor 50/1,4 samt brugsvejledning. Perfekt stand	440	
48	Retinette 1B (lukker og lysmåler OK) samt Altix (lukker OK)	50	

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 18.04.15 i Middelfart

Anvisningssalgseffektterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbeskrivelse. Køber og sælger erlægges hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalgsløbet. Ved kommissionskab vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredjemænd hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene** tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@mail.dk Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalgsløbet.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
49	Minolta SRT101, m. MC Tele Rokkor-OD 3,5/135	50	
50	Samling diverse filtre fra 39mm til 77mm, alle i fin stand	60	
51	Ricoh Singlex TLS m. Pentacon 1,8/50	50	
52	Baldamatic II samt Altix, lukker OK	100	
53	Retinette IB, meget pæn stand, i original æske	60	
54	Eva II, m. Jena T 2,8/50 (Carl Zeiss Tessar), i original æske	320	
55	Soligor Zoom med Macro 28-80 (NIKON AI), som ny + emballage	50	
56	CANON EOS Kit EF 28-90 Silver, som ny + emballage	110	
57	Tamron-Zoom Adaptall 85-210mm for Nikon, som ny + emballage	130	
58	Metz Mecablit 40 AF-4c, for Canon, + emballage	40	
59	Kenlock f4/70-200 mm. for Nikon, taske, modlysblende	70	
60	BOLSEY B2 (lille USA camera for 35 mm film), god stand	220	
61	View Master Stereo Scope med billeder fra Canada + odb	50	
62	Bogen "Collecting Photografica", smuds bind er slidt, ellers fin	160	
63	CANON Småfilm Super Autozoom 814 + filtre, film, taske	10	
64	2stk. Zeiss Contaflex, én med Tessar/defekt, B modellen er med Pantar,OK	90	
65	Bogen "Cameras Gestern und Heute", smudsbind er slidt, ellers fin	120	
66	Stor kasse brugsanvisninger, fra 60.erne og 70.erne	80	
67	2 stk. Voigtlander Vito B og Automatic, fungerer OK, pæne	70	
68	2 stk. Voigtlander Vito CL og Vito Automat, fungerer OK, pæne	100	
69	Nikon D70, m. objektiv 35-70 mm, 8mb kort, batteri, funktion er OK	300	
70	Cabinetfoto af Prinsesse Alexandra (gift med Edward VII), Foto: Budtz-Müller	200	
71	Cabinetfoto af Chr. IX med døtrene Thyra og Dagmar, Foto: Danielsen	260	
72	4 Cabinetfotos, danske af arkitekter og begivenheder	50	
73	15 Cabinetfotos, danske af familiegupper	50	
74	2 Cabinetfotos, "Fotostudier" af Jørgensen, Viborg og "Retouche" af Christensen, Brønderslev	150	
75	1 Stereobilleder af H.C. Andersen, Foto: J.B. Melchior, Tove Thage # IM1870.01	30	
76	5 Stereobilleder af Interier. Foto J.B. Melchior	60	
77	11 Stereobilleder fra København. Foto Peter Elfelt	360	
78	9 Stereobilleder, amerikanske, diverse motiver.	30	
79	25 Stereobilleder på fotokarton, diverse. Alle fra Neue Phot. Gesellschaft, Tyskland	40	
80	Zeiss Ikon Miroflex (9x12), m. Tessar 4,5/15cm og taske m.m.	500	2100
81	Rolleiflex (original), med taske og close-up lens	400	550
82	Novoflex Spiegelansatz (til Leica M39), m. Culminar 4,5/135 i læderetaske	300	300
83	Novoflex Einstellschlitten	70	
84	Zeiss Ikon Tenax I	360	
85	Stereoskop med 4 stk. engelske stereocards	300	300
86	Rolleiflex Panoramakop i org. æske	150	320
87	Voigtlander VSL 3-E, m. Color Ultran 1,4/55 og BT (uden PX28 batteri men OK)	150	320
88	Penti II (black/gold), med taske, org. æske, brugsanv. m.m.	200	200
89	Gammelt messingobjektiv på sortlakeret messingarm (til optisk bænke?)	300	240
90	Voigtlander Bessa R3A, m. Voigt. Classic f:1,4/40 og modlysbl., i org. æsker	2800	
91	Canon Pellix, m. Canon FL 1,4/50	520	
92	Canon 7, m. Canon 1,8/85	2400	
93	Canon P, m. Canon 1,8/50	1100	
94	Canon Lens FL f:1,2/55 og Tokina AT-X Macro Extender (for Canon)	700	
95	Nikkor f:2/85	200	
96	Nikkor -H Auto f:3,5/28	170	

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 03.10.15 i Middelfart

Anvisningssalgseffektterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbeskrivelse. Køber og sælger erlægges hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalgsløbet. Ved kommissionskab vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredjemænd hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene** tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@mail.dk Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalgsløbet.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
1	Flot, stor fotobog "Majestic Mærsk", hell ny, værdi 425 kr.	110	
2	Flot, ny fotobog "Tidsbilleder - Danmark i Hitlers Europa", værdi 269,95 kr.	Udgået	
3	Zeiss Contaflex, blitz, lysmåler, sæt med filter, kamera fungerer, - lysmåler ?	70	
4	Gossen Lysmåler i original æske + plus taske	10	
5	Voigtlander Bessamatic, med Color Skopar, extra en original afstandsmåler	110	
6	Minicamera Minette	50	
7	Minicamera - "Lightercamera" på trefod	80	
8	Gammelt mørkekammerlampe i messing, dekorativ	60	
9	Kikkert på trefod, god stand, 30x60, med dæksel	+	
10	Retina Ila, m. Rodenstock 2,0/50mm, lukker træg på de lange tider	40	
11	4 stk. Nikon bøger	30	
12	Canon PowerShot G5 digitalcamera, OK god stand	70	
13	Canon AE-1, m. 1,8/50mm, OK	50	
14	Canon FTb, m. 1,8/50 mm, OK	50	
15	Taske med Olympus grej, IS-100 camera plus tele, uden batteri men fungerer	10	
16	Polaroid Miniportræt camera, 4 billeder	10	
17	Zeiss Mess Ikonta 6x6 klappcamera med Synchro Compur og Novar 75 mm.	60	
18	Polaroid Studio Express, elektronisk, 4 billeder pr optagelse.	50	
19	Franske stereodias i to æsker à 12 stk., god kvalitet, ca 4x4 format	100	
20	El Nikon, m. 4,0/120 mm macro objektiv, sælges uden batteri, OK	340	
21	Magasinacamera 9x12, Murer Expres (Sven Scholander Stockholm ca.1900)	110	
22	Canon undervandshus, ny i emballage, har ikke været brugt	60	
23	Samling filtre, diverse størrelser fra 49mm, alle i fin stand	60	
24	Exakta VX 500 med Tessar 2,8/50 (lukker defekt)	70	
25	Pentax F, 3,5/28 - 4,5/80 Zoom	10	
26	NEO-FOT A, Made in Denmark	40	
27	Minox 35 GT inkl. læderetui Do	80	
28	Samling OMAG filtre og modlysblændere, diverse størrelser, fin stand	10	
29	8 danske cabinetfotos: Børn	150	
30	32 danske cabinetfotos: Kvinder	10	
31	17 danske cabinetfotos: Mænd	50	
32	12 danske cabinetfotos: Grupper	30	
33	7 danske cabinetfotos: Arbejdstejv og grupper	130	
34	Panoramafoto af Søerne i København	10	
35	16 diverse fotos, udenlandske	60	
36	6 danske stereofotos, signerede Harboe, Høeg, Brøns, Fangel o.a.	200	
37	6 stereofotos af Peter Elfelt	300	
38	5 stereofotos, tissue	130	
39	12 anonyme stereofotos med danske motiver	220	
40	16 diverse stereofotos, udenlandske	110	
41	17 diverse stereofotos	30	
42	Meopta Flexaret V, m. Belar 3,5/80 og BT	170	
43	Nikon Nikonos III, lukker ?, ellers i god stand, med objektiv	170	
44	Nikon 601 + 35-80mm objektiv, god stand, fungerer	80	
45	Kodak Easyshare S730, digital billedramme, som ny, i emballage.	50	
46	Minolta 4000 AF Flash, god stand	20	
47	Gammelt Sony Digital camera i emballage + alt i tilbehør	60	
48	Bælg til macro fotografi, Russisk med Zenith objektiv, original emballage	60	

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 03.10.15 i Middelfart

Anvisningssalgseffektterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbeskrivelse. Køber og sælger erlægges hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalgsløbet. Ved kommissionskab vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredjemænd hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene** tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@mail.dk Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalgsløbet.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
49	Lot fotobøger: Fransk bog, russisk reparationshåndbog til FED m.fl. + flere sjove	60	
50	Lot Canon Eos cameraer, 3 stk. + 2 objektiver	60	
51	Agfa Karat, sort, fra sidst i 1930'erne, m. IGESTAR 6,3/5cm. og taske, flot	50	
52	FED 5B, (fra 24./8.-1990), m. 2,8/55mm., nyt og ubrugt (smuk og OK)	800	700
53	Zeiss Ikon VEB Contax D, m. Biotar 2/58	300	+
54	Zeiss Ikon Ikonta (520/2), m. Tessar 4,5/10,5cm.	(400)	300
55	Werra I (olive green), m. Jena T 2,8/50, modlysblænde og objektivdæksel	(500)	450
56	Kodak / Blair No.2 Weno Hawkeye	400	+
57	Elop Elca I, m. Anastigmat Elocar 4,5/3,5cm.	10	
58	Kodak Retinar S-AV2000 Lens 3.5/200 (til Kodak Carouse) +Kodak Special Condensor / Long focal length	20	
59	10 forskellige filtre	20	
60	3 objektiver til Minolta: Raynox 2.8/35, Minolta MC Tele Rokkor 2.8/135, Soligor Tele-Auto 2.8/135	20	
61	3 objektiver til Topcon: Topcor 2.0/53, Topcor 3.5/35, Topcor 4.0/135	40	
62	2 objektiver til EXA / EXAKTA: Isconar 4.0/100 og Convento-Tamron 4.5/135 incl. converter til 7.7/225	90	
63	1 objektiv : Zenza Bronica 2.8/80 - incl. Tele-converter S 2x.	(600)	400
64	3 objektiver til Minolta: Sennar Auto Zoom 4.5/70-210, Beroctex Auto Zoom 3.5-4.5/35-70, Soligor Tele-auto 2.8/135	10	
65	1 objektiv: Smc Pentax-M 3.5/135 samt 1 objektiv til Petri Pentax: Higon Itoh Kogaku 4.5/200	10	
66	Ensign. Full-Vue I 1946-1949. Sort. Incl. original beredskabskasse	50	
67	Linhof Super rollex 56 x 72 kassette. Brugerinstruktion medfølger	350	550
68	Graflex 120 kassette	10	
69	Minolta SR-Meter 2 belysningsmåler.	10	
70	Kasse med 18 forskellige elektronblitz	+	
71	3 stk. View-Master standard stereo viewer + 20 stereobul. Bl. a.: Snow White, Copenhagen, Niagara Falls	80	
72	4 kassetter til 9x12 glasplader: ICA, Zeiss Ikon, Contessa-Nettel, samt 4 kassetter til 6,8x6,6cm glasplader	20	
73	Agfa Clack, Agfa Click I, Agfa Syncro Box, Agfa Selecta (Selecta mangler deco på frontpladen)	1	
74	Zeiss Ikon Contaflex I 1953-55. Lukker defekt	30	
75	Zeiss Ikon Contina II 1954-58. Lukker defekt	10	
76	"Alt om" - Nr. 21-22-23-24-25-26-27-28-29 & 30. (Dansk tekst)	20	
77	"FOTO's fickbibliotek" - Nr. 1-3-7-8-9-10-11-12-13-17&18. (Svensk tekst)	10	
78	"Foto Ekursion mit der EXA" af Werner Wurst.	10	
79	"Geschichte der Dresdner Fotoindustrie" af Herbert Blumtritt	100	
80	"Antique Tracer Cameras and Photographic price guide 2004" af Kyle Husfioen	40	
81	"En dag i Danmark" - 102 fotografier portrætteret Danmark	10	
82	Solido modelbil 1/43: Ford V8 1936 med Kodak reklamer	60	
83	Leitz BEHOO Hilfsgerät (uden mellemringe), i org. æske	110	
84	Leitz flash bracket CTOOM	120	
85	Leitz short base range finder FOKOS	(500)	400
86	Leitz sportssøger RASAL	400	+
87			
88			
89			
90			
91			
92			
93			
94			
95			
96			

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 12.12.15 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@mail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
1	OLYMPUS E-10 digitalkamera, m. org. rem og USB-kabel, fin stand		
2	Fujica AZ-1 (lædertaske + flash), m. Fujinon 1,8/55, Sigma 2,8/28 og 4,5/70-230 i org. læderetui (Stand A)		
3	Mamiya 645, m. Mamiya-Sekor 2,8/80 i org. lædertaske, og håndgreb. Fin stand		
4	Leica litt.: "Leica Fotografie International", "Leica R-System", "Leica M-System", m. fl.		
5	Diverse tilbehør til HASSELBLAD		
6	Pentax ME Super, funktion?, m. Pentax-A 1,4/50 + Pentax 3,5/135 + mellemringe		
7	Olympus OM-1, m. Zuiko MC Auto-T 3,5/135 + etui til objektivet		
8	Til Olympus OM: Zuiko Auto-S 2/40 + Zuiko MC Auto-W 2/28 + polfilter 49mm		
9	Petri GX-1, m. Petri MC Macro 3,5-4,8/35-70 og Petri MC 2,8/135 + BT		
10	Minolta SRT101, m. MC Rokkor-PF 1,7/50 og BT		
11	Carl Zeiss Jena MC Macro Jenazoom 3,5-4,5/35-70 (Made in Japan, til Canon)		
12	Minolta 16 MG-S, i æske med diverse tilbehør		
13	Til Nikon F: Vivitar Wide Angle Zoom Lens: 4-4,5/17-28mm		
14	Nikon Lens Scope Converter (kikkertadapter), i org. emballage		
15	Micro-Nikkor 2,8/55 + Nikon Slide Copying Adapter ES-1 + Nikon Extension Ring "M"		
16	Nikon Lens Series E 2,5/35		
17	Nikon Lens Series E 1,8/50		
18	Nikon Nikkor 2/50		
19	Ikelight undervandshus til Canon Powershot Digital, ubrugt		
20	Flot, ny fotobog "Tidsbilleder – Danmark i Hitlers Europa", værdi 269,95 kr.		
21	"Album of views of Edinburgh"		
22	Ivor Matanle: "Collecting and Using Classic Cameras", som ny		
23	Ivor Matanle "Collecting and Using Classic SLRs", som ny.		
24	Olympus OM-1, m. F.Zuiko 1,8/50 + Seimar-Donnex 4,5/80-200. (Fin stand)		
25	Beltica 35mm., m. Tessar 3,5/5cm. og Cludor lukker		
26	Bolex H-16 udstyr, i org. kuffert.		
27	Altix V, m. Meyer Trioplan 2,9/50 og BT		
28	Olympus lampe med "barn doors"		
29	Rollei 16, sæt med kamera, blitz, læderetui, stativholder og org. emballage		
30	Rollei Mutar 0,6x vidvinkelforsats til Rollei 16		
31	Agfa Karat, m. Solinar 3,5/5cm. og BT		
32	Agfa Flexilette (TLR), m. Color Apotar 2,8/45 og BT		
33	Rollei B35, m. Triotar 3,5/40		
34	Amerikansk stereoskop (formodentlig H.C. White)		
35	Coronet 3-D stereokamera (bakelit)		
36	Samoca 35 LE, m. D.Ezumar 2,8/50		
37	NO 1A Pocket Kodak Series II, m. Tessar 6,3/130 og Compur samt taske		
38	Olympus OM zoom-objektiv: Auto-Zoom 4,0/35-70, m. etui og modlysblænde		
39	Olympus OM tele-objektiv: 3,5/135 i original emballage		
40	Agfa Karat 36, m. Solinar 2,8/50		
41	Mignon teaterkikkert med perlemor, i gyldent etui		
42	"Sports 35" kamera (til sekvens med 4 billeder), i org. emballage		
43	Balda mikroskopkamera med Reichert søger/lukker-forsats (i to trækasser)		
44	Kodak ølkrus 0,5l		
45	№ 4 Cartridge Kodak (1897)	750	
46	Kodak Brownie Hawkeye Flash Model, (med ekstern flash)		
47	Daguerreotypi (herre), i oval ramme	400	
48	"BUDTZ"-I (faldplade/magasinkamera), med plader (Flot stand)		

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 12.12.15 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@mail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
49	Zeiss Ikon Ikonta 521/16, m. Novar 3,5/7,5cm og ekstra søger 437/168. Som nyt		
50	"FOTOSNAIPER 12" udstyr, med Zenit 12S, Tair 4,5/500, Helios 2/58 og m.m.		
51	CanoScan N565U (A4 skanner), med USB kabel, vejledning og CD-Rom. OK		
52	Olympus T28 Macro Twin Flash (til OM-system) OK		
53	Til Olympus OM: Winder 2, mellemringe, bælg og teleconverter		
54	Til Olympus OM: Power Bounce Grip 2 samt Flash T20		
55	Zeiss Ikon Ikonta (520/2), m. Tessar 4,5/10,5cm.		
56	Agfa Trolix kamera (bakelit, art-deco), m. taske (stand A)		
57	Nikkormat FTN, uden objektiv		
58	Zeiss Ikon Contina II, m. Pantar 2,8/45, Pantar 4/30, Pantar 4/75 + specialsøger		
59	Carl Zeiss Jena Sonnar 4/13,5cm. (til Contax)		
60	Zeiss Ikon/Voigtländer Ikarex 35S, m. Tessar 2,8/50 og BT (flot!)		
61	KOWA Ramera (transistorradio med indbygget spionkamera)		
62	Minox 110 S, i gaveæske med læderetui, flash og brugsanv.		
63	Minox 35 MB, i gaveæske. + BT		
64	Olympus OM707, m. AF Zoom 3,5-4,5/35-70 samt Olympus F280 flash (OK)		
65	Riken Steky IIIA, m. Stekinar 3,5/25 + Tele 5,6/40 + vidvinkelconverter, m.m.		
66	Vest Pocket Autographic Kodak Special, m. Anastigmat 7,7/84mm og griffel		
67	Contaflex I / 3 (861/24A), m. Tessar 2,8/45mm. + org. æske		
68	Penti I, m. Meyer 3,5/30 og rødt etui.		
69	Voigtländer Dynamatic II, m. Color-Skopar 2,8/50 og BT		
70	Voigtländer Vito CL, m. Lanthar 2,8/50 og BT		
71	Voigtländer Vitomatic IIa, m. Color-Skopar 2,8/50 og BT		
72	Kodak 35 kamera, m. Anastigmat 4,5/51mm		
73	Kodak 35 Rangefinder kamera, m. Anastar 3,5/50mm og BT		
74	Gammel visitkort-betragter med hulspejl		
75	Petri PX-1, m. Petri PX-11 flash, brugsanvisning og org. emballage		
76	Kodak Reflex (6 x 6 TLR), m. Kodak Anastigmat 3,5/80mm.		
77	Akarelle (version 2), m. Xenar 3,5/50		
78	Zeiss Ikon Baby Box, med lædertaske (flot stand)		
79	Zeiss Ikon Ikonta (523/16), m. Novar 3,5/75 og Ikoblitz		
80	Kodak NO.2 Brownie (sjælden grøn version)		
81	Voigtländer Vitrona, m. Lanthar 2,8/50 + håndgreb og BT (funktion ?)		
82			
83			
84			
85			
86			
87			
88			
89			
90			
91			
92			
93			
94			
95			
96			

PIXLART

VERDENS
FØRSTE
DIGITALE
GALLERI

Liljevej 2, 9750 Østervrå, info@pixlart.dk, 20442332

© Per Morten Abrahamsen

LYBECK FOTO

GODTHÅBSVEJ 35
2000 Fr.berg tlf: 3583 0097

LYBAEK FOTO@GMAIL.COM

NJAL FOTO

Njalsgade 22. Tlf.: 3254-5590
www.njalfoto.dk

Fra skrot til museumsgenstande.

Der er begyndt at gå hul på min samling, så nu er tiden inde, hvor du kan supplere din eller påbegynde en helt ny samling af photographica.

Bed om mine illustrerede lister inden for følgende emner: Stereo, klassisk, film & dia, diverse optagelse/forarbejdning og stereobilleder, samt mit omfattende bibliotek af faglitteratur.

De bedste hilsner fra,
Rudi Hass
Mågevej 13,
Stevnstrup,
8870 Langå.
rhass@mail.dk

Fotohistorisk Museum

Tværgade 4
6534 Agerskov
40 78 85 03

www.fotohistoriskmuseum.dk

Bestyrelse & Redaktion

Bestyrelse

Formand

Svenn Hugo
Orebyvej 27, Rørbæk
4990 Saksøbing.
Tlf.: 5470 5595
formand@objektiv.dk

Kasserer:

Jesper Bruus Pedersen
Overgaden oven Vandet 82, 1.tv
1415 København K.
Tlf.: 2172 4202
kasserer@objektiv.dk

Næstformand & anvisningssalgsleder

Leif Germann Jensen
Stationsvej 22
2640 Hedehusene
Tlf.: 3321 4367
naestformand@objektiv.dk

Web-master & møder vest for Storebælt

Leif Johansen
H.C. Andersens Vej 7
6100 Haderslev
Tlf.: 7452 6038
webmaster@objektiv.dk

Bestyrelsesmedlem

Svend Erik Jeppesen
Skovvej 17
2950 Vedbæk
Tlf.: 6150 2124
bestyrelsesmedlem@objektiv.dk

Redaktion

Artikler

Klaus-Eckard Riess (Ansv.)
Opnæsgård 53, 2.tv
2970 Hørsholm
Tlf.: 4586 6810
riess@mail.tele.dk

Medlemsorientering mm

Svend Erik Jeppesen
Skovvej 17
2950 Vedbæk
Tlf.: 6150 2124
bestyrelsesmedlem@objektiv.dk

Layout

Niels-Ove Rolighed
Peder Munks Vej 81
9300 Sæby
Tlf.: 2278 0344
redaktionsmedlem@objektiv.dk

Møder i København & Middelfart

København

Den 3. torsdag i månederne september-marts kl. 19:30.
Østerbrohuset, Århusgade 103, 2100 København Ø.

Middelfart

Møder i april, september/oktober og januar/februar.
Østergades Forsamlingshus, Østergade 33, 5500 Middelfart.

Medlemsskab

Anvisningssalg

afholdes ved generalforsamlingen i
Middelfart i april, samt vest for
Storebælt i september/oktober.
Desuden i København i december.

Anvisningssalgsbetingelser

Henv.: Leif Germann Jensen
Tilmelding af fotografika senest
1. marts, 1. august og 1. november.
Bud kan fremsendes pr. tlf. eller
brev.
Medlemskab af DFS er obligatorisk
for deltagelse i anvisningssalg.
Sælger og køber betaler hver 12,5%
i salær til DFS.

Loppemarkeder

afholdes i januar/februar, april,
september/oktober samt december.

Ved enkelte illustrationer har det ikke været muligt at finde den retmæssige copyright indehaver. Skulle ophavsretten være blevet krænkede, så er det utilsigtet. Retmæssige krav i denne sammenhæng honoreres som om tilladelsen havde været indhentet forinden.

Kontingent

Danmark kr. 375.-
Udland kr. 425.-
Netbank: Konto nr. 1551 1506447
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 30000001 5064 47

Medlemsperiode

1. januar til 31. december.
Girokort fremsendes i december.
Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 85,-
Objektiv udsendes i april, september
og december.

Adresseændring eller udmeldelse:

Henvendelse til kassereren.

Æresmedlem

John Philipp

For a few of the illustrations, it has not been possible to locate the legal copyright holder. Any infringement of copyright whatsoever is not intended. All legal claims in this respect will be honoured as if an authorization to use the illustrations had already been obtained.

Objektiv

Objektiv udsendes kun til medlemmer af DFS og forhandles ikke kommercielt. Redaktionen gør opmærksom på at artikler ikke nødvendigvis afspejler forningens holdning. Indsendt materiale er underlagt bladets layout.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet, samt dele deraf, er kun tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.

No part of this publication may be reproduced in any form without permission in writing from DFS.

Web-site:

www.objektiv.dk

Copyright 2015
ISBN 0107-6329

Tryk: Strandbygaard Grafisk a/s
Trykkerivej 2, 6900 Skjern

PHOTOGRAFICA

